

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 3

Mars.

1944.

Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Norra Ångermanlands och Södra Västerbottens Skogsägareförening

(Medlemmarnas eget
försäljningsorgan)

Bistår medlemmarna vid avsättning av Sågtimmer, Massaved, Stolpar, Pålar, Slipers, Brännved, Träkol m. m.

S a m m a n h å l l n i n g tillförsäkrar skogsägarna de bästa priser marknaden kan bjuda.

Försäljer från egen vedgård: Brännved, Bilved och Bilkol.

Vänd Eder med förtroende till föreningens kontor:

Tel.: 11 71, 12 25 (Ankn. Vedgården, Rt. 12 25) Örnsköldsg. 6. ÖRNSKÖLDSVIK.

STOCKHOLM	ARBOGA	BODEN
<p>Vart Ni går i världen så blir vandringen lätt i SKODON av KEMBELS HANDMETOD Butik: Drottninggatan 65</p>	<p>ELEFANTEN för tvätten av bomull och ylle och linne, för rengöring ute och rengöring inne, tag tvålarnas tvål, som är tvålen Elefanten, valuta Du får för den billiga slanten. Tillverkare: Tekn. Fabr. Örnen — Arboga</p>	<p>Nya Konditoriet REKOMMENDERA S Gott kaffe och bröd ★ Telefon 25 69</p>
<p>Medlemskap i statsunderstödd SJUKKASSA är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens erkända sjukkassa. Sedan Ni fyllt 40 år är det för sent! ÖSTRA SVERIGES ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA Sveavägen 61 — STOCKHOLM Tel. 23 09 85</p>	<p>A.-B. ARBOGAMASKINER Tel. Arboga 20, 212 Specialitet: Elektriskt direktdrivna små- maskiner</p>	<p>MALM & SÖDERBLOM — Guldsmedsaffär — DROTTNINGGATAN 19 — TEL. 24 06</p>
<p>Vackra ENRUMSMÖBLER i ek och björk Kompletteringsmöbler, Mattor, Sängklä- der, Gardiner, Armatur m. m. CONRAD ÅHLBERG 7 Bryggaregatan Telefon 23 04 75 BILLIGA PRISER - KREDIT ORDNAS</p>	<p>EDERT BO möblerar Ni smakfullt och till lägsta pris hos oss. Stort urval såväl finare som enk- lare Möbler. AXELSONS MÖBELAFFÄR ARBOGA — Tel. 261</p>	<p>FORSBERGS BOKBINDERI — INRAMNING — Drottninggatan 12 — Telefon 20 49 ALLTID FÖRSTKLASSIGT ARBETE</p>
<p>PRESSVERKTYG L. S. THÖRN Fixturer. Svarvningar. Pressningar. Massfabrikationer utföras. Moderna arbetsmetoder! Precision! Hudiksvallsgatan 4 Telefon 31 46 34 STOCKHOLM</p>	<p>TRÄVAROR hyvlade och ohyvlade av alla dimensioner Furu-Plywood, Takpapp, Torr Ved av alla kvalitéer — såväl hel som sågad. Billigaste priser Arboga Trävaruaffär (ÅLUND & C:o) - Tel. 441 och 341</p>	<p>Köp handsken i Specialaffären Dam-, Herr- och Barnhandskar Väskor, Strumpor stor sortering HANDSKMAGASINET Tel. 12 52 Kungsgat. 29 Tel. 12 52</p>
<p>STEN BORNES BOKBINDERI Stora Nygatan 31 STOCKHOLM Telefon 11 47 18 Förstklassigt utförande av alla slags Bokbinderiarbeten</p>	<p>HOLMGRENS DAMFRISERING (EVA HOLM) Kungsgat. 36, 1 tr. BODEN Tel. 25 14 MODERNA FRISYRER HÄRVÄRD och SKÖNHETS VÄRD allt efter nyaste metoder</p>	<p>Byggmästare BERTIL SELBERG Adr. Erikslund 16, BODEN Tel. 15 24</p> <p>KRANGLAR EDER RADIO? VÄND EDER DÅ TILL OSS! Alla ledande märken alltid på la- ger. Fullständig radioservice. — Gamla apparater tagas i utbyte. Gösta Johanssons Radioaffär Drottninggat. 8. Boden. Tel. 24 89</p>
<p>köp ekonomiskt — köp kontant KOOPERATIVA MÖBELAFFÄREN Klarabergsgatan 42 Telefon 20 25 01</p>	<p>BJÖRKBOMS FINBAGERI och CAFÉ Kungsgat. 10 Boden Tel. 598 Rymliga och trevliga lokaler Beställningar emottagas Begravningar arrangeras</p>	<p>GRUS och SAND Försäljning av grus och sand. Utför transporter av alla slag. JOHN R. JOHANSSON TRAFIKBILÄGARE Svartbyn. Tel. 11 08</p>
<p>GYNNA ANNONSÖRERNA</p>	<p>Vid behov av KLÄDER vänd Eder med förtroende till MATSSON & NÄSLUNDS EFTR. Skrädderi- & Herrekipering BODEN Telefon 20 98</p>	<p>GÖR PENGARNA DRYGA — ÄT PÅ MJÖLKBAREN Kungsgatan 36 BODEN</p>

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

MARS 1944

Utkommer en
gång i månaden
7:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Kocksgatan 15, Stockholm
Telefon 41 39 99 Postgiro 15 44 20

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Landsbygdens lungsjuka

Landsbygdens befolkning och dess livsbetingelser har under senaste tiden blivit föremål för ett särskilt stort intresse. Man tycks plötsligt ha vaknat upp för att de sociala och ekonomiska förhållanden under vilka landsbygdens befolkning lever inte äro de bästa och måste få återverkan på landet i dess helhet. Befolkningsutvecklingen, den minskade nativiteten, ungdomens utbildningsmöjligheter, "flykten från landsbygden": här ha vi några av de brännbara ämnen, som ge näring åt den uppblussande diskussionen om rättvisa åt landsbygdens befolkning. En rad riksdagsmotioner varsla också om, att de nya vindar som börjat blåsa, ha fritt spelrum även inom den lagstiftande församlingen.

Det kan alltså inte vara fråga om något temporärt "oväder" utan ett permanent sådant, som man hoppas skall medföra sociala reformer och en utjämning av klyftan mellan stad och landsbygd.

Denna diskussion om landsbygdensproblemen är väl, i korthet sagt, den logiska utvecklingen inom ett fritt land och ett fritt folk, som genom sina organisationer och sin tidningspress, utan tvång kan ge luft åt sina problem.

Det är därför alldeles naturligt att De Lungsjukas Riksförbund — i egenskap av landsomfattande organisation — i sitt sociala arbete har all uppmärksamhet riktad på landsbygden och de lungsjukas problem där. Vid vår socialvårdskurs på Bommersviks folkhögskola ägnades bl. a. särskilt stor uppmärksamhet åt landsbygdens lungsjuka, och sålunda ordnades en speciell föreläsning med åtföljande diskussion för att få landsbygdensproblemen, ur vårt förbunds synpunkt, så allsidigt belysta som möjligt.

Om man gör en jämförelse mellan de förhållanden, som möta de lungsjuka på landsbygden och samma klientel i städerna och större samhällen, måste man förstå, att livsbetingelserna te sig åtskilligt mörkare för dem, som äro bosatta på landsbygden. Man måste givetvis härvid också taga hänsyn till landsbygdens geografiska

och ekonomiska struktur. Landsbygdskommunerna äro i regel glest befolkade, sakna industrier och ha ett litet antal skattekronor. Den sociala omvårdnaden — och då speciellt ifråga om de lungsjuka, som med hänsyn till sjukdomens art fordra en dyrbar vård — måste under sådana förhållanden bli bristfällig.

*

Om man vill ge den oinvigde läsaren en uppfattning om de problem, som existera för en på landsbygden bosatt, obemedlad lungkonvalescent, sker detta bäst genom en ögonblicksbild.

Vi sitta på ett tåg, som just lämnar staden. Genom kupéfönstret se vi de många ljusen och människorna, människor, som ila åt alla håll i det dagliga livets bestyr och uppgifter. Men snart blir bilden en annan. Ljusen bli sparsammare och inskränka sig snart till blinkande lågor här och var, skogar och åkerfält, små, grå och röda stugor som enstaka avbrott i mörkret och ödsligheten. Detta är den värld, där den lungsjuke på landsbygden lever sitt liv, år efter år, ibland avbrutet av de obligatoriska resorna för gasbehandling och läkarundersökning.

Lungkonvalescenten är ställd utanför arbetets och det pulserande livets värld. Han har inget arbete, och för de nära och kära där hemma är han — kanske mera en tung börda än en kärkommen gäst på grund av den långvariga sjukdomen. Till några förströelser eller nöjesresor räcker inte det knappt tilltagna understödet.

Läkaren har kanske efter ett par års sjukdomstid lovat några timmars lättare arbete. Men var finns sådant arbete att få på landsbygden, där skogs- och jordbruksarbete är det enda tillgängliga? Deltids — och lättare arbeten existera endast i städer och större samhällen. Man skulle kanske kunna få yrkesutbildning eller omskolning till en lämplig sysselsättning. Men var finnas dessa möjligheter på landsbygden?

Härtill fordras också ekonomiska möjligheter. En

Kommitté skall utreda frågan om anställande av lungsjuka som biträden vid Stockholms tuberkulossjukhus

FLIS vill även ha frågan om arbetsterapi vid sjukhusen utredd

På förslag av borgarrådet Öman har sjukhusdirektionen i Stockholm beslutat uppdraga åt sjukhusdirektören att skyndsamt utreda befodringsförhållandena för sköterskebiträden vid stadens sjukhus samt tillsätta en kommitté för att utreda möjligheterna att till sjukvårdsarbete vid tuberkulossjukhusen använda f. d. tuberkulospatienter.

Till ledamöter av denna kommitté har sjukhusdirektionen utsett borgarrådet Ivar Öman, ledamoten av stadsfullmäktige och sjukhusdirektionen fru Gerda Höjer, föredraganden i tuberkulosärenden hos medicinalstyrelsen dr John Lundquist, fru Margit Froste, som i stadsfullmäktige motionerat om de partiellt arbetsföras problem, samt som representant för personalorganisationen ombudsman Thure Täckholm och för de lungsjukas riksförbund ombudsman Erik Frithiof.

Frågan diskuterad vid FLIS' februarimöte.

Vid ordinarie månadsmöte den 10 febr. diskuterade Föreningen för lungsjuka i Stockholm frågan om anställande av f. d. tuberkulospatienter som sjukvårdsbiträden vid stadens tuberkulossjukhus.

Diskussionen inleddes av ombudsman Täckholm i kommunalarbetarnas samorganisation och av ordföranden i De lungsjukas riksförbund, ombudsman Erik Frithiof. Ombudsman Täckholm framhöll att sjukvårdspersonalens fackförbund ännu icke tagit ställning till denna lösning av sanatoriernas personalbrist, enär man just stod mitt uppe i avtalsförhandlingar. Sjukvårdsfolkets flykt från tbc-sjukhusen beror i mycket stor utsträckning på de dåliga lönerna och de många gånger urusla arbetsförhål-

lång sjukdomstid tär på de besparingar, som kanske funnits. Lungkonvalescenten känner arbetsgivarens benhårda princip — endast fullgod arbetskraft — och bacillskräcken kastar också sin slagskugga över framtidsutsikterna. Ängesten för framtiden ligger som en mara och trycker. Läkarens optimistiska ord, "att det säkert skall ordna sig med hälsan", kan inte borttaga den beklämmande känslan.

Själv känner Du inte dessa problem, där Du sitter vid Ditt fönster och låter blicken likgiltigt svepa över det karga landskapet med stugor och flämtande ljus, ljus, som fåfängt kämpa mot mörkret och ödsligheten utanför.

Men i samma kupé sitter kanske en människa, som inte bara kämpar mot sjukdom — utan mot ett helt samhällssystem, som förmenar av sjukdom handikappade människor rätten till arbete och en människovärdig tillvaro.

*

I diskussionen om landsbygdsproblemen måste frågan om yrkesutbildning och omskolning till ur hälsosynpunkt lämpliga sysselsättningar för lungsjuka få

landena. Inträde en förbättring på detta område så kanske den utbildade sjukvårdspersonalen åter skulle strömma till i normal omfattning.

Talaren ifrågasatte om sjukhusvården över huvud taget var ett arbetsfält för partiellt arbetsföra. Om f. d. lungsjuka skulle digna under arbetsbördan på sanatorierna, så skulle ju detta i första hand gå ut över de lungsjuka själva.

Ombudsman Frithiof påpekade, att förslaget om att bereda de lungsjuka arbete inom tbc-vården icke i första hand förestavas av att söka lösa de partiellt arbetsföras försörjningsproblem. Här är det fråga om en nödtåtgärd betingad av sjukvårdspersonalens flykt från sanatorierna. Det är först när de friska och fullt arbetsföra svika, som man ägnar en tanke åt de partiellt arbetsföra. Det hade därför varit mera sympatiskt om förslaget hunnit upp vid en annan tidpunkt då det inte rådde brist på sjukvårdspersonal.

De Lungsjukas Riksförbund har längre kämpat för att de partiellt arbetsföra bland de lungsjuka skulle få rätt till anställning i statlig och kommunal tjänst enligt i huvudsak samma grunder som den friska arbetskraften. Därför borde en f. d. sanatoriepatient, som var lämplig och hade intresse för sjukvårdsarbete få möjlighet till ordinarie anställning som sjukvårdsbiträde.

Med anledning av att sjukhusdirektionen tillsatt en kommitté för att utreda möjligheterna att till sjukhusarbete vid tuberkulossjukhus använda f. d. tuberkulospatienter beslöt föreningen att hemställa hos sjukhusdirektionen att den måtte uppdra åt denna kommitté att även utreda frågan om en ändamålsenlig arbetsterapi vid stadens tuberkulossjukhus.

en framträdande plats. Det rör sig här om ett stort antal människor — till största delen ungdom — som genom långvarig sjukdom blivit ställda utanför det egentliga samhällslivet.

Landsbygdskommunernas ekonomiska och sociala struktur får inte vara något hinder. Orkar kommunen inte själv komma till rätta med problemen måste starkare krafter, d. v. s. mera centrala organ, gripa in.

Våra konvalescentföreningar ha på landsbygden ett stort och obrutet fält för sitt arbete och sin propaganda.

Vad som redan nu kan göras — i avvaktan på de sociala reformer, som måste komma — får inte underlåtas. Genom att göra det yttersta av de egna resurserna, genom kontakt med de lokala myndigheterna, arbetsgivare och organisationer måste vi söka bereda landsbygdens lungsjuka tillfälle till studiarbete, omskolning och yrkesutbildning.

Sist — och inte minst — måste vi tillsammans skapa den folkopinion i vars spår de sociala reformer, som skola ge de lungsjuka möjlighet till arbete och utkomst, skola växa fram.

Sixten Hammarberg.

De partiellt arbetsföras problem diskuterade på konferens i Örebro

Stat och kommun böra anställa partiellt arbetsföra. — Bort med den "hänsynslösa hänsynfullheten"

Samarbetskommittén för partiellt arbetsföra inom Örebro län hade till lördagen den 5 febr. inbjudit till konferens i Örebro för att diskutera de partiellt arbetsföras problem. Till konferensen hade inbjudits repr. för statliga och kommunala myndigheter, samt repr. för arbetsgivarföreningar och fackföreningar. Som huvudtalare medverkade Rektor Alva Myrdahl och som sakkunniga för resp. grupp talade Erik Frithiof för de lungsjuka, blindvårdskonsulent Karl Montan för de blinda, dövstumskonsulent Bror Malmberg för de döva och dövstamma samt föreståndarinnan vid Stockholms vanföreståelseanstalt fr. Sigrid Höjer för de vanföra. Konferensen, som pågick inte mindre än fyra timmar och övervars av ett hundratal personer, gav ytterligare belägg för att något måste göras för denna stora medborgargrupp i vårt land.

Efter hälsningsanförande av borgmästare Strandell, talade rektor Alva Myrdahl om de partiellt arbetsföras problem.

Rektor Myrdahl: I sitt klarläggande anförande framhöll fru Myrdahl, att vårt land efter den utveckling vår befolkningsfråga fått har stort intresse av att all arbetskraft inlemmas i näringslivet. Det är ju också symptomatiskt att medan det för en del år sedan var på tal att sänka gränsen för pensionsåldern det nu varit på tal att höja den.

Det nu pågående kriget har blivit en läromästare för oss i fråga om arbetskraften fortsatte rektor Myrdahl. Det har öppnat våra ögon för att all arbetskraft måste tillvaratagas, sålunda även de partiellt arbetsföras. En statlig kommitté är också just nu sysselsatt med problemet. Det är ett svårt och omfattande problem, som man därmed söker komma till rätta med. Ännu är det för tidigt att säga vilka vägar, som den statliga kommittén kommer att beträda och vilka förslag man kan komma till. Men en sak synes säker, och det är att man måste taga sikte på att de partiellt arbetsföra måste komma in i det normala arbetslivet och icke hänföras till några särskilda sektorer.

När man i Sverige går att lösa detta svåra problem, har man flera mönster att se på från utlandet, däribland England, som i fråga om socialvården och även de partiellt arbetsföras problem visat både framsynighet och förståelse. De båda krig, som England utkämpat, har ju också på ett särdeles sätt aktualiserat dessa problem för engelsmännen. Enligt de engelska planerna skall ett socialregister upprättas, efter vilket platsanskaffning skall ske, och det föreslås till och med att vissa yrken icke

Konferensdeltagare.

skola vara öppna för helt arbetsföra personer, exempelvis vaktmästarebefattningar, konduktörsposter etc. I en del fall skall även tvångsvis anställas partiellt arbetsföra. I vårt land kan det givetvis icke bli tal om så rigorösa åtgärder, om vi få behålla freden.

Talaren trodde för sin del att den frivilliga linjen skulle kunna följas i Sverige, när det gäller att placera de partiellt arbetsföra i näringslivet. Många olika åtgärder kunna dock underlätta arbetet. Arbetsförmedlingarna och ungdomsförmedlingarna, yrkesskolor och kuratorer ha mycket att betyda därvidlag, och sist men inte minst den goda viljan hos allmänheten och det allmänna, den "hänsynslösa hänsynfullheten" måste försvinna.

Konsulent Montan, som förde de blindas talan, framhöll inledningsvis, att den omständigheten, att de blinda icke få uppleva skönheten i naturen icke är det värsta för dem. De blindas tragedi ligger på ett helt annat plan, nämligen det, att de äro beroende av andra människor, vartill kommer svårigheten att få ett lönande arbete.

Att utbildning av blinda inom hantverket sker är i och för sig gott och väl. Men därvid kan man inte gärna bortse från två sidor, som inte kunna skiljas från varandra. Arbetet måste ge såväl livsinnehåll som livsuppehälle. Tyvärr är det så, att de blindas arbete blott i ringa mån uppfyller dessa anspråk. Läget är emellertid nu så ohållbart, att man nu måste sätta till

ella klutar för att bryta nya banor, som mera stå i samklang med våra produktionsförhållanden.

Montan apostroferade till sist det yttrande, som rektor Myrdahl föllt om allmänhetens inställning till de blinda: folk visar en hänsynslös hänsynsfullhet mot de blinda. Tyck aldrig synd om de blinda, yttrade Montan, åtminstone inte så att det syns. Allmänhetens medlidande för den blinde trycker blott och bart ned hans tillvaro.

Konsulent Malmberg omnämnde att i Sverige finnas inte mindre än 5.300 helt dövstumma vartill komma 50.000—60.000 döva eller lomhörda. Tyvärr är det så, att hos vårt folk finns en svårgenomtränglig mur av okunnighet om de dövstummas förmåga, yttrade herr Malmberg. Man vet exempelvis inte, att dövhet varken nedsätter kropps- eller själskrafterna. Tvärtom har det visat sig, att dövstumma arbetare, t. ex. vägarbetare, äro överlägsna sina arbetskamrater i arbetseffektivitet. Likaså är förhållandet där det gäller maskinellt arbete, där mer än hälften av våra dövstumma sysselsätts. Det är också i motsats till de blinda många yrken som de dövstummas verksamhet omspannar. För männen finnas dövstumma inom 125 yrken och för kvinnorna inom 45. Ändock återstår dock mycket att göra, och talaren drog flera drastiska exempel på hur oförstående och avogt inställda myndigheterna äro, främst genom de ännu existerande bestämmelserna, som hindra alla partiellt arbetsföra att få sysselsättning inom statliga och kommunala företag.

Ombudsman Erik Frithiof omnämnde i sitt anförande att de lungsjukas antal i Sverige under de två senaste åren ökat med inte mindre än 9.000 och för närvarande utgör c:a 55.000. För de flesta av dem gäller, att de efter utskrivningen från sanatoriet hänvisas till fattigvården för att leva på ett understöd, som i många fall är alltför otillräckligt och nätt och jämt håller dem över svältgränsen.

Talaren skisserade i fortsättningen de riktlinjer, efter vilka de lungsjuka böra hjälpas. Främst böra stat och kommun föregå med gott exempel vid anställningarna, något som de icke göra för närvarande då det överallt fordras hundra procentigt friskbetyg. Omskolning till för lungsjuka lämpliga yrken bör också ske. Detta sker ju visserligen i någon grad men alltför långsamt då genom pensionsstyrelsens försorg hittills c:a 10 à 20 personer pr år erhållit omskolning. Vi vilja vidare ha kuratorsverksamhet på sanatorierna, varigenom fallen kunna följas från ett tidigt stadium. Arbetsterapi på sanatorierna är ett annat önskemål, men den bör ej blott taga sikte på att hjälpa sjukhusens ekonomi utan hjälpa den lungsjuke och ge honom omskolning. För de manliga bör det finmekaniska yrket vara lämpligt, medan kvinnorna böra omskolas till kontorister etc. De lungsjuka måste också ges rätt till inträde i statliga och kommunala yrkesskolor, en rätt som de för närvarande inte ha. Ett kuratorsinstitut vid Arbetsförmedlingarna, som arbetar för de partiellt arbetsföra, är en annan punkt på önskelistan från de lungsjuka slutade Frithiof, som var av den uppfattningen, att det knappast går att lösa de partiellt arbetsföras problem frivilligt. Staten och kommunen borde genom lagstiftning i frågan få sig förelagda att anställa partiellt arbetsföra.

Fröken Sigrid Höjer förde de vanföras talan. Genom propaganda och upplysning trodde tal. skulle det kunna bli möjligt att omskapa folks mentalitet och övervinna arbetsgivares mistro mot att anställa partiellt arbetsföra. I detta arbete har den sociala kuratorn en given plats, och lagstiftning kan vara till hjälp i arbetet. Exempelvis böra vanföra, där de äro konkurrensdugliga, ha företräde vid anställningar. Så har för övrigt redan nu skett på en del håll, och exemplen mana till efterföljd.

Rektor Alva Myrdal i talarstolen.

Stat och kommun måste gå i teten vid anställande av partiellt arbetsföra. Kuratorer och träningsläger för de vanföra, skulle hjälpa dem att komma ut i arbetet långt tidigare än vad fallet är nu.

Inte mindre än 65.000 vanföra finnas i landet, och av dem är 62.000 i arbetsför ålder. För att uppnå ett gott resultat är ett intimare samarbete mellan yrkesskolorna och de vanföra nödvändig, och tal. uttryckte till sist en förhoppning om ett raskt tempo i den statliga kommittéutredningen beträffande de partiellt arbetsföra.

Många beaktansvärda synpunkter i diskussionen.

Hr Olof E. Nilsson, representant för de blinda, konstaterade att anförandena klart ådagalagt att talarna varit överens om att de partiellt arbetsföra borde placeras i den öppna arbetsmarknaden, vidare att stat och kommun bör gå i främsta ledet vid anställande av partiellt arbetsföra och slutligen att den "hänsynslösa hänsynsfullheten", som möter de partiellt arbetsföra, icke är vad de vill ha. Det är ej medlidande utan arbete som önskas av dem.

Doktor Klein, Garphyttan pekade på, att det för närvarande brister mycket i socialvården. Det görs på tok för litet för de lungsjuka. De bidrag de erhålla från fattigvården äro så knappa att den lungsjuke lever på gränsen till nöd. Dr. Klein trodde inte så mycket på arbetsterapi vid sanatorierna av den anledningen, att patienterna, när de börja bli bra, måste utskrivas för att lämna plats åt andra. Däremot går det att försöka med teoretisk arbetsterapi. Tal. hoppades på en yrkesutbildning och en bättre konvalescensvård, och väddade till de närvarande landstingsmännen att medverka till att få bestämmelserna så uppmjukade, att även f. d. lungsjuka kunna beredas sysselsättning på våra sanatorier.

Doktor Geffcken Örebro, skisserade i stort sina planer på att söka lösa de partiellt arbetsföras problem. De borde sålunda tagas om hand av läkare och konsulenter, vilka skulle utröna vederbörandes arbetsförmåga. Efter fastställande av en minimifordran skulle vederbörande skickas till en statlig eller kommunal yrkesskola, där man snart skulle komma underfund med vilket yrke som passade bäst. Efter genomgången av dylik

Motion i riksdagen om de lungsjukas eftervårdsfråga

Centralanstalt för kirurgisk behandling av lungtbc. i Umeå? — Tbc-fallen ha ej minskat — endast dödligheten, påpekar motionär.

Ombudsman Carl Lindberg har i Andra kammaren väckt en motion om att riksdagen måtte i skrivelse till kungl. maj:t hemställa om en allsidig och skyndsamt utredning rörande problemet för- och eftervård åt tuberkulossjuka samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

I motionen framhålles, att i vårt land har man sedan länge strävat efter en hög standard på socialvårdens område. Många äro de hjälperformer, som samhället tillämpar åt sjuka, vanföra eller blinda samt sådana personer, som råkat åsamka sig samhällets reaktioner i olika hänseenden.

En grupp av sjuka, som visserligen också i olika hänseenden är föremål för vårdhjälp, är de tuberkulossjuka. Emellertid förekommer icke vård för dessa under hela den tid de på grund av sjukdom äro i behov av vård, varför man kan säga, att den vård — sjukhus- eller sanatorievård — som den sjuke erhåller icke är tillräcklig. Därest vården av den sjuke skall vara till fyllest, behöver det till den ovan nämnda vården även läggas förvård och eftervård.

För den, som på grund av ådragen sjukdom är oförmögen att försörja sig själv eller den, som till följd av sjukdomen är att jämföra med invalid, bör det ordnas så att de kunna erhålla draglig försörjning.

Om det skall vara någon verklig mening med den vård, som bestås de sjuka å sjukhus eller sanatorier, så måste det också sörjas för att den sjuke efter konvalecenttiden har möjlighet att försörja sig och det på ett sådant sätt, att han kan följa läkarens föreskrifter rörande diet, bostad och klädsel. För den, som på grund av konstaterad tuberkulos blir avstängd från arbete, bör det också sörjas under den tid han går och väntar på vårdplats på sanatorium eller sjukhus.

För lekmannen synes det vara klart, att en sjukdom av detta slag förvärras i hög grad under en oviss väntetid på vårdplats, därest den sjuke icke själv har medel att försörja sig och de sina under väntetiden. Det värsta, som kan drabba den sjuke, är nämligen oron för framtiden. Denna oro måste i hög grad påverka sjukdomstillståndet. På samma sätt är det för den, som blir utskrivna från vårdanstalten men mot vilken nöden grinar så fort han kommit utanför sjukhusets eller sanatoriets portar. Att komma ut från vårdanstalten utan medel till sitt uppehälle och utan möjlighet att erhålla något arbete un-

der kanske mycket lång tid efter vårdens slut och att således stå utan möjligheter att efterkomma läkarens ordinationer rörande diet, bostad m. m. måste betyda att den nyss utskrivna ganska snart anfäktas av sjukdomen på nytt.

Det är med hänsyn till dessa omständigheter nödvändigt, att samhället genom något sitt organ sörjer för, att den tuberkulossjuka erhåller vård från den tidpunkt, då hans svåra sjukdom upptäckts och till den dag, då han genom att han erhållit nytt arbete kan sörja för sig själv.

Tuberkulossjukdomarna, bland vilka lungtuberkulosen intager den främsta platsen, härja svårt i vårt land. Som exempel kan nämnas, att år 1938 mera än 4 300 personer avledo i lungtuberkulos. Alla slag av tuberkulossjukdomar krävde samma år icke mindre än 5 200 dödsoffer. År 1938 voro å anstalter för vård av tuberkulossjuka intagna omkring 17 000 patienter med nära tre miljoner underhållsdagar. Dessa siffror visa, att tuberkulossjukdomarna äro mycket allvarliga för vårt land och därför bör allt som kan åstadkommas göras för att minska dessa sjukdomars skadeverkningar.

Tuberkulosvården kostar årligen vårt land väldiga summor. Enbart driften av anstalterna går löst på omkring 15 miljoner kr. per år, en siffra som noterades år 1938. Samtidigt gå flera miljoner arbetsdagar förlorade. Kostnaderna för tuberkulosvården begränsas emellertid icke till vårdkostnaderna utan härutöver drager sjukdomen med sig en hel del kostnader för såväl den enskilde som kommunerna. Fattigvården måste givetvis i en mängd fall träda hjälpsamt emellan. Beloppens storlek har man här ingen uppskattning om.

Det är svårt att avgöra, men åtminstone förefaller det, som om tuberkulosen skulle vara en sjukdom som med förkärlek uppträder starkare inom vissa yrken. Därest denna misstanke skulle visa sig riktig, skulle man kunna hänföra denna sjukdom till yrkessjukdomarna och därmed låta olycksfallsförsäkringen taga hand också om dessa sjukdomsfall. Det torde emellertid vara svårt att hänföra tuberkulosen till yrkessjukdomarna, enär den visat sig uppträda mer eller mindre i olika län. Det vill synas, som om sjukdomen grasserar mera bland den norrländska befolkningen än bland invånarna i de andra länen. Om mindre tillfredsställande bostadshygien, trångboddhet eller fattigdom var för sig eller i förening utgöra grunden härför är

skola skulle de legaliseras till arbete, ansåg talaren, som inte var helt övertygad om att det bara går att lita till det sociala samvetet, det bör bli lagstiftning också.

Ombudsman Frithiof pekade på det stora felet, att fattigvårdsstyrelserna själva få avgöra vilket behov som föreligger. Särskilt för den lungsjuke föreligger ett stort merbehov, vilket läkarna borde få avgöra. Först då skulle behovet kunna tillgodoseas. Han pekade också på att anställandet av kuratorer vid sanatorierna måste göras med omsorg. I ett fall, omtalade Frithiof, skulle en kurator anställas. Sysslomannen vid sanatoriet fick denna plats, och för att avhjälpa det merarbete som

denne fick, anställdes en maskinskriverska, och ett dylikt förfarande måste givetvis vara felaktigt.

I sitt avslutningsanförande framhöll borgmästare Strandell på tal om kuratorsverksamheten, att han i princip ansåg det fördelaktigast att dessa ansluta sig till länsarbetsnämnderna, som ha oändligt större möjligheter att ordna platser än någon annan. Vad åter gällde lagstiftning eller ej för partiellt arbetsföras införande i produktionen ansåg borgm. Strandell, att det finnes stort hopp om att ordna den saken på frivillighetens väg. Vårt psyke ligger åt det hållet, att vi vill ordna sådana problem på frivillighetens väg.

Bert Johansson.

svårt att säga. En utredning av problemet skulle väl här komma att lämna klarhet, liksom en sådan utredning även skulle lämna svar på flera andra nu obesvarade frågor.

Varje år sända tuberkulosföreningarna ut sina insamlingslistor till allmänheten med begäran om hjälp till de sjuka. Man vet icke mycket om vad dessa insamlingar kunna inbringa, men ett torde vara säkert och det är att de icke på långt när inbringa de belopp som skulle behövas för att de sjuka skulle kunna erhålla någon verklig hjälp. Man har också inrättat frivilliga hjälpfonder, men icke heller genom dessa kunna de sjuka bringas någon effektivare hjälp. Inom Svenska sjöfolksförbundet finns en tuberkulosfond, till vilken varje medlem, som arbetat under någon tid av året, betalar en årsavgift av kr. 2:—. Dessutom tillföres fonden gåvomedel, inkomsten av en speciell jultidning samt pengar som förbundet indrivit för medlemmarnas räkning men som medlemmarna icke utkvitterat. Det sistnämnda beloppet är synnerligen ringa, men det utgör dock ett tillskott till fonden. Under år 1943 hade denna lilla fond icke mindre än 191 understödstagare. Under år 1942 betalade fonden till 158 understödstagare ut ett belopp av kr. 42.305:—. Av de 191 understödstagarna år 1943 var det 41 som haft understöd mindre än ett år, men icke mindre än 54 personer hade haft understöd från sex till tio år. För att få bilden fullständig kan nämnas, att 29 personer haft understöd från ett till två år, 19 hade understöd från två till tre år, 21 från tre till fyra år, 15 från fyra till fem år och 12 från fem till sex år. Dessa siffror måste anses höga inom den lilla kår, som sjöfolket relativt sett utgör.

Det är svårt att ge någon anvisning om, under vilka former samhället bör träda hjälpande emellan, när det gäller de tuberkulossjuka. Man kan, som redan tidigare antytts, tänka sig att olycksfallsförsäkringen skulle taga hand om frågan, ehuru väl det måste erkännas att dessa sjukdomar knappast kunna vara ådragna genom olycksfall annat än i ringa omfattning. Man skulle också kunna tänka sig en för dessa sjukdomar speciell sjukförsäkring till vilken försäkring samtliga medborgare, enskilda som juridiska personer, hade att erlagga premier eller också att en särskild fond skapades för ändamålet. Till denna fond skulle då samtliga medborgare ha skyldigheter att betala ett visst årligt belopp, vilket i likhet med pensionsavgifterna skulle uttagas i samband med kronoskatten. Det kan naturligtvis också finnas andra former för denna verksamhet, men vilken form som än tillgripes måste man räkna med alla medborgares medverkan för att den hjälp, som skall komma att utgå, verkligen blir av sådan karaktär, att vederbörande vårdtagare erhåller effektiv hjälp.

Den dagsersättning, som vederbörande patient skulle erhålla, kan knappast heller vara lika för alla. Denna ersättning måste tydligen avvägas efter individens uppehållsort, hans familjeförhållande samt de föreskrifter läkaren lämnat honom som rättsnöre för ett verkligt tillfrisknande.

En annan tänkbar hjälpform är också, att konvalescenter skaffas arbetsanställningar, som motsvara deras krafter och färdigheter och att det även tillses att de icke erhålla sådana arbeten som kunna äventyra ett tillfrisknande. Denna senare fråga måste naturligen avgöras från fall till fall och kräver säkerligen en omfattande social kuratorverksamhet.

Det synes vara ett starkt intresse, att dessa frågor bli föremål för en allsidig och skyndsamt utredning och att förslag till reformer på detta område föreläggas riksdagen för avgörande utan avvaktan på andra socialreformers genomförande. Allt för länge har man säkerligen dröjt med att åstadkomma någon verklig för- och eftervård för de tuberkulossjuka.

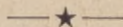
Anstalt för kirurgisk behandling av lungtbc. i Umeå får stor uppgift.

I andra kammaren har hr S. Skoglund i Umeå motionerat om en centralanstalt i Norrland för kirurgisk behandling av lungtuberkulos, förslagsvis förlagd till Umeå.

I motionen framhåller hr Skoglund bl. a. att tuberkulosfallen ingalunda minskat de senare åren. Det är endast tuberkulosdödligheten, som visar nedgång. Antalet tuberkulosfall har tvärtom ökat, från 64.446 vid årsskiftet 1940/41 till 76.270 ett år senare. En ytterligare ökning lär vara att vänta som en följd av de planerade och på vissa håll redan genomförda massundersökningarna genom s. k. skärmbildsfotografering.

Nationalföreningen mot tuberkulos har redan börjat diskutera vissa åtgärder för att förbättra de redan befintliga möjligheterna till kirurgisk behandling av lungtuberkulos. Det synes lämpligt, att den kirurgiska behandlingen koncentreras till ett fåtal sjukhus. På samma sätt har ju förfarits på radiumterapiområdet, där man har tre anstalter.

En centralanstalt för kirurgisk behandling av lungtuberkulos bör enligt motionärens mening förläggas till den landsdel, där tuberkulosen har sin största utbredning och skördar de flesta offren. Under femårsperioden 1936—40 uppgick dödligheten i tuberkulos till 1,68 promille i Norrbottens, 1,32 i Västerbottens, 1,17 i Västernorrlands samt 1,09 i Jämtlands län. Endast Gotland uppvisade en motsvarande dödlighetssiffra, nämligen 1,12 promille. Alltså bör en centralanstalt i första hand förläggas till någon plats i något av de fyra nordligaste länen. Ett visst förord synes redan nu kunna ges åt Umeå. Ur såväl geografisk som befolknings- och kommunikationssynpunkt förefaller Umeå att ligga synnerligen väl till. Vid dess centralasarett finnes en rad specialavdelningar och på dess kirurgiska avdelning har sedan lång tid tillbaka förekommit kirurgisk behandling av lungtuberkulos.

Instruktion för sociala kuratorn vid Sandträsk. Direktionen för Norrbottens läns tuberkulosanstalter har vid sammanträde å Centralkonditoriet i Sandträsk fastställt upprättat förslag till instruktion för den sociala kurator vid sanatoriet till vilken årets lands- ting anslog medel. Tjänsteinnehavaren skall ha genomgått socialpolitiska institutet eller genom praktisk verksamhet förskaffat sig stor kännedom i sociallagstiftningen. Vidare beslutades att hos förvaltningsutskottet begära ritningar och arbetsbeskrivningar för två personalbostadshus i Sandträsk.

Svenska Sanatorieläkareföreningen hade gjort förfrågan huruvida föreningens årsmöte som hålles i juli finge förläggas till Sandträsk. Direktionen beslutade hälsa föreningen välkommen till centralsanatoriet.

VITA

Läkerol

(Bröst-Bonbons)

innehålla samma välgörande eteriska oljor som de världsberömda mörka Läkerol-Tabletterna.

Vita askar à 35 öre oms. o. varusk. inb.

Obefogad bacillskräck lägger hinder i vägen för den arbetssökande lungsjuke

De Lungsjukas Riksförbund tillstyrker hr Gustafssons i Bogla motion om anställande av partiellt arbetsföra i statlig tjänst

De Lungsjukas Riksförbund tillstyrker i yttrande till andra kammarens tredje tillfälliga utskott riksdagsman Edv. Gustafssons i Bogla m. fl. motion om anställande av partiellt arbetsföra i statens tjänst. Förbundets yttrande är av följande lydelse:

Till

Riksdagens andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

Sedan andra kammarens tredje tillfälliga utskott lämnat De Lungsjukas Riksförbund tillfälle att avgiva utlåtande över en av riksdagsman Edv. Gustafsson i Bogla m. fl. i riksdagens andra kammare väckt motion om anställande av partiellt arbetsföra i statens tjänst får Förbundet avgiva följande yttrande.

Såsom i motionen påpekas är frågan om den partiella arbetskraftens tillvaratagande f. n. mycket aktuell. På ansvarigt håll har man alltmera kommit till insikt om att det är samhällets skyldighet att bereda de partiellt arbetsföra möjlighet att genom eget arbete försörja sig. Rätten till arbete åt alla måste erkännas inte endast med ord utan även i handling. Det bör ju också ligga i samhällets intresse att så många som möjligt av dess medlemmar placeras i arbetsmarknaden och framförallt sådana, som f. n. för sin försörjning äro beroende av understöd från det allmänna men som genom omskolning eller placering i för vederbörande lämpligt yrke skulle kunna sättas i stånd att utföra ett fullgott arbete.

När det gäller arbetsberedning åt lungsjuka eller f. d. lungsjuka, vilka på grund av sjukdomens karaktär ej kunnat erhålla friskintyg men vilkas hälsotillstånd är sådant att de på många områden väl skulle kunna tävla med den friska arbetskraften i arbetskapacitet, uppställer sig speciella problem. Framförallt är det den s. k. "bacillskräcken", som lägger hinder i vägen för den arbetssökande lungsjuke. Även om denne kan förete läkarintyg om att han eller hon icke är smittoförande dra'r sig arbetsgivaren ofta på grund av medveten eller omedveten smittorädsla för att anställa vederbörande. Hos den enskilde arbetsgivaren har den lungsjuke alltså mycket små utsikter att få anställning och härtill bidrager i hög grad — som även påpekas i motionen — att den enskilde arbetsgivaren icke anser sig ha skyldighet att ta hänsyn till den partiella arbetskraften så länge stat och kommun — som ju anses som mönsterarbetsgivare — anställer endast fullgod arbetskraft.

Det skulle utan tvivel få en för de lungsjuka gynnsam återverkan även på den allmänna arbetsmarknaden om statliga verk och inrättningar anställde även f. d. lungsjuka, vilka kunna uppvisa intyg om smittofrihet. Det skulle betyda mycket i den kamp mot den obefogade bacillskräcken, som av sociala och humanitära skäl föres icke minst från läkarnas sida.

För den händelse att den motion det här gäller skulle remitteras till den statliga kommitté, vilken tillsatts för utredning av de partiellt arbetsföras problem, vill De Lungsjukas Riksförbund hemställa att i avvaktan på utredning om den partiella arbets-

kraftens anställning i ordinarie statstjänst, riksdagen måtte uttala sig för att statliga verk och inrättningar vid anställande av extra arbetskraft i större utsträckning än som hittills skett anställa även partiellt arbetsföra. Många lungsjuka skulle på ett tillfredsställande sätt kunna sköta sysslor som skrivbiträden, arkivarbetare, vaktmästare m. m.

Med hänvisning till vad sålunda ovan anförts får De Lungsjukas Riksförbund hemställa

att Riksdagen måtte besluta i enlighet med hr. Gustafssons i Bogla m. fl. motion om sådan ändring av villkoren för anställning i statlig tjänst att även s. k. partiellt arbetsföra kunna erhålla anställning.

Stockholm den 17 februari 1944

De Lungsjukas Riksförbund

Erik Frithiof

ordf.

J. Sandrén

sekr.

GRUS

Den dröm jag födde i mörker
sjönk ned i ljuset,
gryningsljuset —
och förintades.

★

Jag letade mot kvällen
där ljuset
bränt sig djupt
under den svunna dagen.

★

Men allt var dött.
Den dröm jag fött
låg krossad
i ett sken
av bleka stjärnor
i det döda gruset.

LARS FREDIN.

De Lungsjukas Riksförbund

Kocksgatan 15, Stockholm.
Tel. 41 39 99.

Ombudsman Frithiofs bost. tel. 51 26 95.
Red. Sandréns bost. tel. 40 69 93.
Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

Konvalescentföreningar anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

- BLEKINGE LÄN:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Ragnar Andersson, Strömsberg, Spjutsbygd, kassör Arvid Mattisson, Ekholmsstrand 18, Karlskrona.
- BORÅS:** SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening. Ordf. David Classon, Postfack 216, Borås.
- ESKILSTUNA:** ELKA (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Manfred Norberg, Drakenskiöldsg. 7 (Tel. 44 67). Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors, Skogstorp.
- FALUN:** Konvalescentföreningen för Kopparbergs län. Korresp. Karl Jonsson, Box 4143, Rättvik.
- GÖTEBORG:** Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02). Expeditionstid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.
- HALLANDS LÄN:** Hallands Läns Förening för Lung-Tuberkuloskonvalescenter. Ordf. John Höög, Engelbrektsgatan 7, Varberg, sekr. Ingrid Carlsson, Godhemsgat. 18, Kungsbacka.
- HÄLSINGBORG:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Trädgårdsgat. 19, Hälsingborg.
- HÄRNÖSAND:** Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Gerh. Andersson, Bollgränd 2. Korresp. sekr. Folke Åsäll, Storgatan 31, Härnösand. Tel. 15 42. Kassör P. E. Westerholm, Södra Nygränd 1. Postgiro 262924.
- HÖGANÄS:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Kullagatan 20. Sekr. Robert Dahlström, Allégatan 20.
- JÖNKÖPING:** Konvalescentföreningen för Jönköping, Huskvarna med omgivning. Ordf. Gustav Larsson, Åsenvägen 66, Jönköping.
- KALMAR:** Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Sigfr. Celandér, Box 731, Kalmar (Tel. 26 41). Månadsmöten första tisdagen i varje månad i Folkets hus.
- KARLSKOGA:** Konvalescentföreningen för lungsjuka inom Karlskoga med omnejd. Ordf. Bertil Krona, Riksbyggen nr 2, Aggerud, Karlskoga.
- KRISTIANSTADS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.
- LANDSKRONA:** Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Expedition Fiskaregränden 31, Postfack 113, expeditionstid månd. och torsd. 19—20.
- LULEÅ:** Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Bertil Backman, Bergnåset, Luleå. Tel. 35 19. Sekr. Göte Landström, Södra Strandgatan 27—29, Luleå. Tel. 23 61. Lokal A. B. F. Föreningsmöten hållas 1:sta söndagen i varje månad.
- LUND:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg. Exp. L:a Fiskareg. 4 (Tel. 49 90). Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad kl. 6 å Wieselgrens minne.
- LYCKSELE.** Konvalescentföreningen för Lycksele m. omnejd. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.
- MALMBERGET:** Malmbergets Konvalescentförening. Ordf. Harry Jansson, Tingvallsgat. 27, Malmberget, korresp. Sigmund Persson, Hermelin 159, Malmberget. Möten hållas t. v. andra fredagen i varje månad. Lokal: Folkets hus C-sal.
- MALMÖ:** Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbacksgatan 2 B, Malmö.
- MEDELPAD:** Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Folkets hus, exp. 3, Sundsvall. Ordf. Gottfr. Eriksson, sekr. Fredrik Ångman. Exp. i Folkets Hus hålles öppen onsd. och lörd. 12—2. (Tel. 26 88).
- NORRBOTTENS LÄN:** Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Ängesbyn.
- NORRFJÄRDEN:** Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärden.
- PITEÅ.** De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Gerhard Karlsson, Box 723, Piteå. Ivan Eng, Piteå.
- SANDVIKEN:** Sandvikens Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Karl Andersson, Smedsgatan 4, b. v., Sandviken.
- SIGTUNA:** Sigtunaortens Konvalescentförening. Ordf. Richard Pettersson, Löfstaholm, Knivsta.
- SKARABORGS LÄN:** Skaraborgs Läns Konvalescentförening. Ordf. Lennart Åberg, Postfack 16, Skövde.
- SKELLEFTEÅ:** Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. Ragnar Svedberg, Kågevägen 12, Skellefteå, sekr. Björn Regnell, Varvsgatan 11, Skellefteå.
- STOCKHOLM:** FLIS (Föreningen för Lungsjuka i Stockholm), Kocksgatan 15, Sthlm. Ordf. A. Fredin (Tel. 42 03 47). Expeditionen Kocksgatan 15 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, måndagar och onsdagar 13—15. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30. Föreningsmöten febr.—maj i H. S. B.-salen, Flemminggatan 41, andra torsdagen i varje månad kl. 19,30.
- STOCKHOLMS NORRA FÖRORTER:** "Sako" (Förening för sanatoriekonvalescenter i Sthlms norra förorter). Ordf. Bertil Forsström, Vegagatan 33, Sundbyberg, tel. 28 36 21. Månadsmöten hållas i Folkets Hus C-sal, Sundbyberg andra torsdagen i varje månad.
- UMEÅ:** Konvalescentföreningen Lövsta, Umeå. Ordf. Arvid Lundmark, Näs, Bygdeå.
- UPSALA LÄN:** Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svarthamn 27, Skutskär. Kassör Syster Karin Dansson, Ulleråkers sjukhus, Upsala. Tel. 384 35.
- VÄSTERVIK:** Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. Harry Druid, kassör och sekr. Ingvald Axelsson, Ö. Kyrkogatan 49, Västervik.
- ÖREBRO LÄN:** Örebro Läns Patientförening. Ordf. Tore Nykvist, Lindrotsgatan 23. Örebro.

Från FÖRBUNDSARBETET

ÅRSMÖTE MED JÖNKÖPINGS KONVALESCENT- FÖRENING

Gruppbild av deltagarna.

Jönköpingsortens Konvalescentförening hade söndagen den 16 jan. ett mycket välbesökt årsmöte å hotell Örnen, Jönköping.

Föreningens ordf. Gustav Larsson hälsade i ett kort anförande de närvarande välkomna, varvid han särskilt vände sig till de av föreningen inbjudna representanterna från Eksjö Sanatorium och Konvalescenthemmet Gläntan, Tenhult. Att leda dagens förhandlingar utsågs Harald Westman. Verksamhets- och revisionsberättelser godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Till ny ordf. efter Gustav Larsson, som undanbad sig återval, valdes Harald Westman.

Övriga styrelseledamöter blevo Hugo Staavf, Bernard Moberg, Gustav Larsson, Gunnar Fredriksson, Josef Svensson och Kerstin Josefsson.

Efter årsmötet följde samkväm, med ett mycket uppskattat underhållningsprogram. Häri ingick musik av en trio ur Jönköpings Musikerförening, recitation av kassör Gunnar Blomdahl, Huskvarna, sång och uppläsning av Kerstin Josefsson och Elsa Pettersson Jönköping, frågesporttävlan och kaffeservering.

Föreningens nya ordf. tackade slutligen den avgående ordf. för det arbete denne nedlagt i föreningen och uttalade den förhoppningen att föreningen måtte gå framåt under det kommande verksamhetsåret samt underströk betydelsen av att medlemmarna regelbundet besöker föreningens möten.

HALLANDS LÄNS FÖRENING FÖR TBC- KONVALESCENTER

har haft årsmöte under ordförandeskap av hr Erik Hedblom, Genevad. Sammanträdet var talrikt besökt. Av styrelseberättelsen framgick att föreningen har 383 medlemmar, varav 129

Du går ibland rödaste rosor...

*Du går ibland rödaste rosor
så ensam i skymningens ljus —
din längtan och du är allena
bland tysta och sovande hus.*

★

*Jag har inga rosor att giva
en visa är allt du kan få
om kärlekens rödaste rosor
som blommor i natt för oss två.*

★

*Den visan skall vindarna sjunga
där du ibland rosorna går —
då är du ej längre allena
om visan ditt hjärta förstår.*

Nils Thorén.

stödande. Två medlemmar ha under året bevistat en socialvårdskonferens å Bommersvik, och f. n. håller föreningen på att bilda sektioner inom olika delar av länet. Sådana sektioner äro redan bildade i Varberg och Halmstad och under vardande är en för falkenbergsorten. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Ur disponibla medel anslogs 200 kr. i stipendier för beivstande av kurser.

En fråga om stadgeändring, närmast föranledd av dessa sektioners bildande, behandlades ingående. De ändringar, som styrelsen föreslagit, bifölls i huvudsak och möjliggör nu ett mera effektivt arbete inom organisationen.

Till ledamöter i styrelsen omvaldes hrr John Höög, Varberg, fröken Asta Andersson, Tvååker, fröken Ingrid Karlsson, Kungsbacka, och fru Anna-Lisa Bengtsson, Halmstad, samt nyvaldes hrr Gunnar Andersson, Falkenberg, Holger Noord, Falkenberg, samt Torsten Pettersson, Lia. Till revisorer utsågos doktor Victor Steffen, Fagered, och hr John Nordh, Falkenberg.

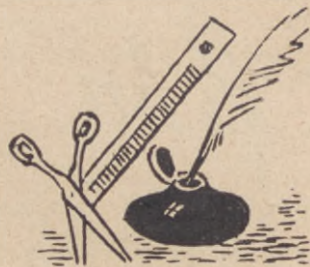
En livlig diskussion om personalbristen på sanatorierna utspann sig, och föreningen beslöt att föreningen och dess sektioner skola försöka arbeta på att få de konvalescenter, som erhållit läkares tillstånd därtill, att taga deltidsanställning vid sanatorierna.

Vidare behandlades tidningsfrågan och man underströk ytterligare vad som tidigare framhållits om de privatgeschäfte som utgöres av Svensk Sanatorietidning och dylika tidningar. Här är det inte fråga om någon hjälp till de lungsjuka, utan tidningarna äro rena privatföretag. Tidningen Status är de lungsjukas enda officiella organ. Vidare diskuterades också möjligheterna för omskolning av konvalescenter som inte kunna återgå till sitt tidigare yrke, och man uttryckte den förhoppningen att kommunerna skola beakta denna fråga i större utsträckning än som hittills skett.

Sammanträdet avslutades med ett trevligt samkväm.

Litteratur

BOKKRÖNIKA

SIVAR ARNÉR: PLÅNBOK BORTTAPPAD. Albert Bonniers Förlag. Pris 7:50. Sivar Arnér, som gjorde en så uppmärksam debut med novellsamlingen "Skon som krigaren bar", befäster med sin andra bok, romanen med ovan angivna titel, sin ställning som en av de betydande krafterna inom vår yngsta litteratur. Inte bara så att han förmår ge en verklig människogestaltning — han är underfundig, han har ironi och humor, en skarp blick för människors svagheter men också för deras hemliga kraftkällor. Det är en sådan hemlig central punkt som gör korvgubben, huvudpersonen i denna roman, till den moraliske segraren i kampen mot en grovhuggare med borgerlig position. Romanen har sitt eget suggestiva händelseförlopp och figurerna är tagna på kornet, liksom stadsatmosfären är återgiven av en man med sinne för suggestiva nyanser. Ingen ångrar bekantskapen med ett författarskap som begynt så lovande som Sivar Arnérs.

TAGE AURELL: TRE BERÄTTELSE. Albert Bonniers Förlag. Pris 5:50. Tage Aurell, som väl nått ut till en mer omfattande läsekrets med sin fina och egenartade berättelse "Skillingtryck", utgiven förra våren, har låtit samla sin tidigare produktion i en volym. Aurell är en kräsen författare; de sparsamma orden, antydningarna är det utmärkande för hans komprimerade skildringskonst. Hans produktion har inte blivit omfattande, men den är i gengäld kvalitativt högtstående. De tre berättelserna "Tybergs gård", "Till och från Högåsen" och "Martina" skildrar svenska vardagsöden, ensamma och fattiga människors färdsl. Bitter ironi utgör grundtonen i dessa särpräglade, om inga andra i svensk nutidslitteratur erinrade berättelser. Den som sätter värde på egenart och förfining i litteraturen bör inte försumma att stifta bekantskap med denna vackra volym av en författare som bara alltför länge fått vänta på något som man kan kalla ett "genombrott". Han har en egen profil, en egen teknik, ett eget synsätt, och vad han berättar om, tillhör väsentligheterna i livet; de skarpt belysta tragiska momenten i en människas tillvaro samlar han sig kring.

LENNART GÖTHBERG: HJALMAR GULLBERG OCH HANS VÄRLD. Albert Bonniers Förlag. Pris 4:75. De karakteristiska dragen i Gullbergs diktning söker Lennart Göthberg fixera i denna skrift, den första av större omfattning som ägnats diktaren. En sådan kapitelrubrik som "Främlingskap, melankoli och dödslängtan" anger vad Göthberg anser för utmärkande grunddrag i Gullbergs diktning. Starkt framhäves också Gullbergs kulturkritik, hans pessimistiska syn på samtidens brist på andligt inne-

håll; men framför allt uppehåller sig författaren vid diktarens religiositet. Boken uppbäres av stark entusiasm för sitt ämne. En och annan konklusion kan säkert diskuteras — det gäller särskilt de teologiska utläggningarna — men i sin helhet är boken ett sympatiskt prov på inlevelse i en samtida diktares värld.

LARS AHLIN: TÅBB MED MANIFESTET. Tidens Förlag. Pris 7:50. Denna bok är något så ovanligt som en idéroman — samtidigt som den är den fräna, realistiska och gripande krönikan om hur den arbetslöse Tåbbs "livsstil växte fram" som det heter i en undertitel. Tåbb har en gång blivit anhängare av "Manifestet" och finner sig i trettiotalets kris vara en trasproletär utesluten från produktivt arbete. Så småningom, efter många bittra törnar och upplevelser, växer inom honom fram en mogen livsstil; han ser nödvändigheten av att vara en social individ samtidigt som han vill värna sin inre människa, det individuella i sin varelse. Vad som överraskar i denna bok är de intelligenta diskussionerna, den vakna och snabba blicken. Det finns ett intensivt engagemang i denna romandebut: där blottar sig en människa som har upplevt en hel del och personligt förmått omsmälta alla de intryck livet gett honom. Det är skäl att hålla detta författarnamn i minnet: det representerar sanningskär realism, ungdomlig idealitet, konstnärlig intensitet i stilen. Många av scenerna i denna bok kommer man att minnas på grund av deras flammande känslstyrka, och den konflikt som hos Tåbb är grundläggande angår oss alla.

Johannes Edfelt.

Tidstrand -filten

Den kommer från Skandinavien
största och ledande filtfabrik

Ganges — den heliga floden

En bred, mäktig flod, vars gulgröna vattenmassor skifta i absintfärg . . . Den heliga Ganges!

Vid flodens bredaste ställe, vid en stor bukt, ligger Benares, Indiens viktigaste kulturcentrum. Denna stads historia är lika gammal som själva mänsklighetens. Buddhas och Brahmas anhängare ha haft sitt säte där, och av urinvånarna finnas endast legendära spår kvar. Här har Gautama, buddhismens skapare, studerat och förkunnat sina läror för fattiga och rika under det heliga trädet. Först sexton århundraden senare erövrades staden av brahmanerna, och Sivas dogmer äro sedan dess rådande där.

Det är varje rättrogen indiers högsta önskan att få dö i Benares, bli bränd vid Ghats och få visshet om, att hans aska kommer att hållas i "Den heliga floden". Många tusentals avlidna brännas årligen i detta buddhistiska krematorium. Alla prinsar och nabobs ha palats i Benares — för att kunna dö där. Så länge de känna sig friska, vistas de på andra, trevligare ställen. Deras begravningar äro folkceremonier, och de bål, på vilka deras lik brännas, bestå av Indiens dyrbaraste träslag och kosta en förmögenhet.

Benares gator äro en mosaik av färger och figurer. Indier av alla kaster och religioner, främlingar, en mängd präster, lätt igenkännliga på sina asketiskt kala hjässor och sina eldröda skynken. Om det är en vallfärdsdag, då Sivas bekännare fira vårens ankomst, så äro gatorna på vissa ställen fulla av män-

Den berömda hindu-"reningen" Raha Sivarathri går här av stapeln. Den består i ett religiöst bad, som var och en på en viss dag måste delta i.

niskor och djur. En främling som nu vill följa skådespelet på närmare håll, måste förlita sig till de infödda polisernas hjälp för att kunna bana sig väg. Men till slut står han kanske ändå på de breda stentrapporna, som leda ned till floden Ganges. Nu ser han det riktiga Indien. Den religiösa fanatismens Indien, som ingen kan få en riktig uppfattning av om han inte själv varit där. Det är det opolitiska Indien, som nu försjuket i bön inte märker någonting av vad som händer och sker i stora världen. För tillfället äro landets alla brännande frågor glömda och ingen politisk agitator skulle våga tala på detta ställe.

Ingen tycks över huvud taget lägga märke till larmet och bråket omkring. Alla äro som blinda och döva. Då och då dricka de ur sin kupiga hand av det gyttjiga, gröna vattnet. Alla äro smyckade till Sivas fest. Kvinnorna bära gula, röda, violetta, eldfärgade dräkter och diamanterna och stenarna, som de bära i öron och näsa, glittra i solen liksom Ganges vatten. Männen bära vita eller en gång vita mantlar som avteckna sig mot kropparnas bronston, brahmanerna äro klädda i rött och vitt.

Medvetna om sin heliga uppgift, skrida de värdigt genom mängden utan att skänka omgivningen den ringaste uppmärksamhet. Präster av främmande sekter, med obegripliga målningar och djurmasks, och andra som tydligt avlagt något fattigdomslöfte, vilka likt vandrande skelett med insjunkna kinder och djupt liggande ögon blanda sig med mängden, äro de

Stor trängsel råder i den heliga Ganges.

enda, som betrakta en närvarande västerlänning med ett uttryck av ohöjtt hat.

Vid flodstranden ligger en stad av jättechampinjoner: parasoller av flätverk, under vilka de berömda brahmanerna trona. År efter år, varje dag från tidigt på morgonen till solnedgången, sitta de på ett och samma ställe. En av dessa ärevördiga herrar närmar sig stranden. Han går fram till en smal sandbank, som höjer sig några centimeter över vattnet och skuggas av ett parasoll. Där sätter han sig med korslagda ben, jämkar sig bekvämt till rätta och försjunker sedan, blickande ut över Ganges, i ett tillstånd av fullkomlig apati, orörlig som en buddhabild. På detta sätt blir han sittande till solnedgången.

Praktiskt tänkande européer måste undra, vad mannen lever av. Förklaringen ligger nära: de rättrogna komma fjärran ifrån för att ge honom skänker. I stället få de fetischer eller läkemedel mot alla sorters sjukdomar. Brahmanerna bo högt upp i gamla Benares i ett gemensamt hus, och i sina dyrbara, bländande vita dräkter sticka de bjärt av mot de övriga, tarvligt klädda bedjande, som vördnadsfullt omgiva dem.

Främlingen som vill få ut det mesta möjliga av skådespelet stiger ner i en av de gamla, massiva båtarna. Det går att tillryggalägga högst tre kilometer i timmen, med detta antedeluvianska fartyg; men vem har bråttom här?

Över vattnet sprider sig en tung blomdoft. Blomsterhandlarna postera på trappornas nedersta steg, och ingen rättrogen — inte ens den fattigaste tiggare — skulle tänka på att bada i Ganges

Liket av barn välsignas med det heliga vattnet före begravningen.

I badceremonin ingår tvättning av huvudet.

utan att först ha offrat några blommor. Från flodens mitt går det bättre att iakttaga det sällsamma skådespelet:

På många ställen stå människorna som packade sillar i vattnet. Längre nedåt floden stiga rökmoln upp och sprida en lukt av bränt kött. Det är det ställe i Benares, där man bränner de döda. Vid närmare betraktande kunna flera brinnande bål iakttagas, och den blå röken skymmer tempelfasaderna där bakom.

Svarta, sotiga män gå mellan vedhögarna, gjuta olja över elden och stöta de brinnande liken djupare in i glöden. Äro bälarna låga så är det fattiga som brännas och de grupper av människor, som stå runt omkring dem, äro utstötta, leprasjuka och paralytiker som glädja sig åt skådespelet av andra fattiga indiers förgängelse. De äro stolta över att de själva åtminstone leva.

En procession närmar sig med trummor och sång. Fyra män bära på en tronstol liken av en brahman, som var berömd i Benares för sina under. Ty liken av präster och små barn bli inte brända, endast dessa åtnjuta privilegiet att få vila i den heliga flodens vatten. Men det är endast en poetisk omskrivning.

I Ganges gyttjiga vatten vänta talrika alligatorer på varje människokropp som på en delikatess.

De fyra männen med tronstolen har hunnit ut i vattnet som räcker dem till bröstet. Ett ryck — och liket försvinner ned i vattnet. Vågorna ha knappt hunnit slå samman över det, förrän några meter därifrån alligatorerna önska varandra smaklig måltid.

Öst är öst och väst är väst . . . Européer komma förmodligen aldrig att kunna förstå detta underliga land och folk.

G. Gunnarsson.

Erik Asklund:

Vinterlek

Han är en ung målare, som hyr ett rum av en fru på Söder. Hon är änka och har inga barn. Hon ger honom kaffe på sängen varje morgon och brukar sedan ofta sitta bredvid honom på en stol och se på medan han dricker kaffet, hon pratar och skrattar och är glad så länge hon får sitta där bredvid honom och se in i hans unga, friska ansikte. Till slut går hon och tar brickan med sig. Hon är ännu ung, men har fetmat av för mycket stillasittande och för mycken god mat; hon är stor och bred och rör sig tungt och sakta. Hon pysslar om den unge målaren som en barnunge. Hon suckar ofta när han går och ser efter honom med en stor, bedjande blick liksom hon förebrådde honom för att han näns lämna henne ensam de långa, tysta dagarna — —

Men han går, med ett leende. Visslande rutschar han nedför trapporna och kommer ut på gatan med svängande rörelser och leendet ännu kvar i ansiktet, han verkar ständigt glad och uppsluppen och det är väl detta, som gör att hon ser så misslynt och sorgsen ut, då hon inte kan förstå orsaken till hans glädje och varför han hela tiden är på ett sånt gott humör när hon tycker att allting är så tomt och trist omkring henne. Ibland när han vänder sig om, får han se den unga änkan stå i fönstret och se efter honom, och då kan han inte låta bli att lyfta handen och vinka åt henne innan han svänger om hörnet till nästa gata.

Så kommer han till arbetsplatsen, ett stort hus med väldiga ställningar och massor av bråte, tegel och sandhögar runt

omkring. Snön har fallit och ligger i mjuka drivor över plankhögarna, det ångar varmt från koksgrytorna inne mellan de nyuppförda murarna och vid väggarna har snön smält ner och små floder av vatten rinner över trottoaren och förlorar sig i gatans bruna modd.

Han drar på sig sina målarkläder och försvinner in i det nya huset med en pyts färg och några penslar och där blir han kvar ända tills frukostrasten, då han uppsöker ett närliggande kafé, där han dricker kaffe och äter upp de läckra smörgåsar den unga änkan gjort i ordning åt honom. Sedan brukar han tillsammans med några kamrater sätta sig på en plankhöj utanför huset och sola sig, krama snöbollar, som han kastar med pojkaktig förtjusning mot det närstående plankets präliga affischer tills rasten är över, då han åter griper pytsen och penslarna och försvinner någonstans bakom ställningarnas nätverk.

En dag, när han sitter och solar sig utanför huset på middagstrasten, får han se en liten parvel sitta i snön och leka för sig själv. Det är en liten pys på en fyra-fem år, rödfrusen om kinderna och med vantarna hängande i sina trådar vid sidorna. Han har snö i ansiktet, på kläderna, i munnen, han sträcker upp sina frusna händer mot den unge målaren och säger något på sitt obegripliga språk. Den unge målaren skrattar uppmuntrande, böjer sig ner och lyfter upp pojken, gungar honom fram och tillbaka i armarna och sätter sedan ner honom i snön igen. Så går han tillbaka mot huset, men hör att

pojken pulsar efter honom. Då vänder han sig om, lyfter fingret och säger varnande, pekande uppåt huset:

— Akta dig! Gå inte för nära! Det är farligt! En plankan kan falla ner och du kan få den i huvudet!

Men pojken bara stannar och skrattar och när målaren slutligen försvunnit, vinkade farväl åt pojken, återvänder han till snöhögarna och börjar leka igen.

— — —

Senare på dagen, när målaren slutat sitt arbete och kommer ut ur huset, ser han pojken fortfarande sitta bland sina snöbollar och leka. När parveln får syn på målaren, reser han sig hastigt och springer fram till honom och lyfter upp sina frusna händer:

— Båsa, säger han bedjande, fabbo båsa!

Och målaren lyfter upp honom och blåser sin varma andedräkt i de små rödfrusna händerna, varefter han drar på honom vantarna, gungar honom i armarna, skrattar och jollar med honom. Pojken skriker högt av förtjusning, men när målaren slutligen vill sätta ner honom igen och vill gå, ropar den lille bytingen igen:

— Fabbo båsa! Båsa, fabbo!

Målaren lyfter honom igen och skrattar i det han pekar på vantarna.

— Nu har du ju vantarna på. Inte fryser du nu. Nu kan jag inte blåsa, ser du väl.

Pojken drar resolut av sig vantarna och överrumplad av denna handling skrattar målaren uppsluppet och blåser åter i pojken händer, varefter han drar på honom vantarna med en förmaning att han inte får ta dem av förrän han kommer hem. Och därefter säger han:

— Ska du inte gå hem nu? Var bor du?

Pojken tittar bara oförstående på honom. Till slut vänder han sig om och pekar på måfå på ett halvfärdigt hus litet längre bort ifrån det nya.

— Där! säger han.

Men då skrattar målaren och säger:

— Nej, du inte där! Huset är ju inte färdigt ännu! Där bor ingen!

Pojken ser sig hjälplöst omkring. Han får syn på ett annat hus, längre bort och pekar igen.

— Där! säger han.

Målaren ser tvekande på honom. Så tar han pojken hand och säger beslutsamt:

— Kom, så ska jag följa dej hem!

När de komma fram till huset, frågar han:

— Hur många trappor upp bor du?

Pojken stirrar på honom och skakar sedan på huvudet.

— Bor du inga trappor alls? frågar målaren.

Men pojken svarar inte. Han bara ser undrande på målaren, som slutligen öppnar porten i det han säger:

— Jag följer väl med in så får vi se — —

De gå in. Han låter pojken gå före i hopp om att han skall stanna framför en dörr och ringa på. I tredje våningen stannar han och vänder sig om efter målaren. Denne går fram och trycker på en knapp i trön att någon skall komma och öppna, som känner igen barnet och vet vem det tillhör. Då ingen öppnar och pojken tagit några steg upp i nästa trappa, följer målaren efter och ringer på en annan dörr i nästa våning. Det är en gammal kvinna, som öppnar. Hon stirrar en kort stund på dem, först på pojken, sen på målaren, så slänger hon igen dörren med en smäll innan målaren hunnit säga något. Förargad går han till nästa dörr. Det är en ung kvinna som öppnar. Hon har spisrosor på kinderna och en

sky av vattenångor sveper om henne där hon står och ser med förvånad blick på de två framför sig, en man och ett barn.

— Är det eran pojke? frågar målaren.

Hon stirrar på honom. Munnen öppnas i ett leende. Hon skakar på huvudet och stänger därefter hastigt dörren, liksom rädd för att mannen skall göra något när han framställt en så underlig fråga till henne.

Nästa dörr. Och nästa. Samma resultat. Ingen känner igen barnet.

När de kommit ut på gatan och står utanför porten, försöker målaren fråga ut pojken var han hör hemma. Men pojken svarar inte. Det är mörkare och kallare nu och medan målaren står där och funderar, börjar pojken gråta. Då tar han pojken vid handen och säger:

— Kom så går vi hem.

De gå. Och så småningom upphör pojken gråt.

— — —

Men när den unga änkan får se den lilla pojken vid målarens sida, slår hon ihop händerna och säger:

— Va i all världen! Har ni barn?

Målaren förklarar.

— . . . Och så tycker jag han kan få vara här i natt så tar jag honom med mig och lämnar honom där jag hittade honom. Alltid är det väl nån, som kommer och tar hand om honom.

— Ja, ja, säger hon mjukt och går nära intill honom, det blir nog bra.

Och kvällen går. De sitta alla tre tillsammans och äta som en liten familj, mor far och barn. Den unga änkan småler lyckligt och nöjt. Så tar målaren fram ett dragspel ur sin garderob och spelar medan den unga änkan sitter med pojken i famnen och vaggar honom fram och tillbaka i takt till musiken. Så småningom somnar pojken och dragspelet tystnar. Hon bär in honom i målaren rum, där de hjälpas åt att klä av honom. De lägga honom i målaren säng, släcka ljuset och gå tysta ut på tå i köket, där hon kokar kaffe och börjar prata.

— Ni får ligga i mitt rum i natt, säger hon, så ligger jag i köket.

Han nickar och de följas åt in i hennes rum och dricka kaffe. De diskutera fallet.

— Om ingen hämtar honom, frågar han, vad ska jag göra då?

— Annonsera, säger hon, eller gå till polisen med honom.

— Annonsera! utbrister han och skrattar.

— En ljuslockig pojke vid namn Putte, fem år gammal, upphittad, skämtar hon, men tystnar genast när hon ser hans allvarliga ansikte.

— Det kanske är nån stackare, som ingen vill veta av, säger den unge målaren. Då får jag —

Han avbryter sig och stirrar ner i golvet. Hon flyttar sig litet närmare honom och säger sakta, nästan bedjande:

— Då får ni gifta er och adoptera honom.

Han lyfter ansiktet och ser på henne och hon ger honom en av sina bästa blickar och frågar:

— Skulle ni göra det?

— Ja, säger han och slår sig på knäna och skrattar, visst skall jag gifta mig, fru Blom, visst ska jag det, ha, ha, ha!

Men efter en stund säger han:

— Nej, jag hoppas han kommer tillrätta i morgon.

Och den unga änkan suckar tungt och drar sig litet tillbaka från honom. Så dricka de kaffe och sedan bäddar hon åt honom i sitt rum. Hon dröjer länge kvar i rummet i tro om att han skall säga något, som får henne att hoppas. Men han för-

(Forts. å sid. 23)

Ester Sjöblom:

HUR MAN GÖR EN FÖRFATTARE

Jo, jag försäkrar er att man skulle kunna göra en man på det sättet, sade Herbert Gillner.

Det var tre herrar, författaren Gillner, målaren Torsten Drott och fil. stud. Gustav Svensson som satt på källaren Glada Laxen och diskuterade pressens möjligheter att göra folk berömda. Gillner hade just skämtat om att göra Svensson till berömd författare, kanske rent av mannen för dagen i den litterära världen. Så slog det honom plötsligt att planen faktiskt var utförbar. Men de andra tvivlade.

— Jag har ju ingenting skrivit, menade Svensson . . . ja ett par kåserier från beredskapslivet, men inget vidare.

— Just det, avbröt Gillner. Det fina med min idé är att du ingenting skrivit. Du är komplett okänd av alla, förläggare, redaktörer och den stora allmänheten. Jag kan . . .

— Stopp, stopp, det går . . .

— Avbryt mig inte! Morgonposten har just frågat om jag kunde skriva en artikelserie om unga författare. I denna skulle bland andra du ingå. Du arbetar med den stora beredskapsromanen.

— Men jag har ju inte i mina vildaste fantasier tänkt . . .

— Tyst! Du arbetar på en sådan roman hör du. Vi känner alla ett skriande behov av den. Det som hittills varit publicerat är bara skildringar kring beredskapen eller små putslustigheter från fältlivet. Din roman blir ett större och allvarigare verk. Ett verkligt monument över denna beredskapstid. Visserligen är du mycket tystlåten av dig, men håller fortsättningen vad början lovar bör boken bli årets litterära händelse. En strålande debut. Ungefär så kommer jag att skriva samt dessutom intervjuva några personer. Till exempel chefen för armén, försvarsmministern, några sociala funktionärer, några av dina beredskapskamrater o. s. v.

— Ja, ta mig sjutton, börjar jag inte tro på saken, skrattade målaren.

— Inte sänt, fortsatte Gillner. Visst går det. Svensson har ett helt års beredskapstjänst bakom sig. Därav en månad på informationsstyrelsen. Dessutom tre månader i familjebidragsnämnden. Vidare har han ju faktiskt skrivit ett par kåserier.

— Men när det visar sig att romanen aldrig kommer . . . hur går det då? frågade Svensson.

— Då . . . tids nog kommer det bekymret. Romanen är en omfattande historia som kräver sin tid. Och förresten, inte kan väl varken jag eller du rå för att du inte mäktar att fullfölja uppslaget. Går du med på saken, så skriver jag redan i morgon dag.

— All right . . . mig gör det ju ingenting.

— Nå då sätter vi igång. Kom bara ihåg att inte under några förhållanden visa något av romanen. Ja . . . det är ju av kända skäl omöjligt . . .

Det blev sent för Svensson nästa dag. Visserligen väckte klockan vid åttatiden men han somnade om igen och när han väcktes på nytt av ilska telefonsignaler visade den redan en kvart i ett. Aj, aj! Svensson flög upp och svarade:

— Hallå, Svensson.

— Jo, förlåt herr Svensson, sade en bugande mansröst i andra ändan av tråden. Det är Morgonposten som besvärar. Vi förstår att herr Svensson är mycket upptagen, men vi undra bara om vi kunde få låna ett foto.

— Ett foto . . . Ja-a . . . javisst.

— Kanske det passar om jag skickar en springpojke med detsamma?

— Så gärna så . . .

— Tusen tack då herr Svensson . . . Adjö.

— Adjö!

Svensson satte sig med en duns i sängen och såg ut som om han fått en skopa kallt vatten över sig. Jo det här var trevligt. Nu föreföll inte den galna historien att vara så lustig längre.

Morgonen därpå väcktes han ånyo av telefonen.

— Hallå, Svensson.

— Det är från Morgonposten. Mitt namn är Emilsson . . . Goddag.

— Goddag!

— Jag sitter just och läser en artikel om er beredskapsroman i dagens nummer, och nu undrar jag bara om vi skulle kunna få beställa ett par artiklar för bilagan. I så fall om inkallades sociala förhållanden.

Svensson tinade genast upp. En beställning . . .

— Mja, svarade han med nonchalant stämma . . . mja . . . jag har egentligen rasande brått just nu.

— Ja, herr Svensson förstår . . . vi är naturligtvis beredda att lämna litet förskott under dessa speciella förhållanden. Jag hade tänkt erbjuda er två hundra kronor för varje artikel och för den ena kan vi ju utanordna honoraret i dag. Går herr Svensson med på detta?

(Forts. å sid. 20)

Från det centrala förbundsarbetet

1 Förbundets högsta beslutande organ är Förbundsmötet, som sammanträder en gång årligen. Mellan förbundsmötena är Förbundsstyrelsen Förbundets högsta beslutande myndighet. Förbundsstyrelsen består av ett verkställande utskott samt därutöver åtta ledamöter, som äro bosatta utom Stockholm. Verkställande utskottet handhar ledningen av Förbundets verksamhet i enlighet med stadgarna och av Förbundsmötet och Förbundsstyrelsen fattade beslut. Sålunda har V.U. bl. a. hand om fördelning av studieanslag, inval av nya föreningar m. m.

Härovan är V.U., förstärkt med två ledamöter i den övriga förbundsstyrelsen, samlat till sammanträde. Fr. v. till höger: Manfred Norberg, Eskilstuna, som är Förbundets studieledare, Rud. Zetterlund, Göteborg (ombudsman och ordf. i Göteborgs Lungsjukas Centralförening), Einar Hiller, Stockholm (förbundskassör), Erik Frithiof, Sthlm (Förbundets ordförande och ombudsman), J. Sandrén, Sthlm (Förbundets sekreterare), Carl Hellström, Kalmar (ordf. i Kalmar Konvalescentförening) och Geron Andersson, Sundbyberg.

2 Förbundets sociala utskott har till uppgift att uppdraga riktlinjerna för Förbundets sociala verksamhet, utarbeta yttranden över lagförslag, riksdagsmotioner m. m. Här sammanträder utskottet tillsammans med förbundet och dess verksamhet intresserade riksdagsmän. Fr. v. till höger: Norberg, Eskilstuna, Zetterlund, Göteborg, riksdagsmännen Andersson i Alfreðshem och Lundberg i Uppsala, Frithiof, riksdagsman Jonsson i Alsen, Hellström, Kalmar, riksdagsman Gustafsson i Bogla och Sandrén, Stockholm.

3 Förbundets ordförande och ombudsman Erik Frithiof är en herre som vid det här laget väl bör känna sitt land. Han befinner sig ofta på resande fot, från Norrbotten i norr till Skåne i söder, håller föredrag vid sociala konferenser, bildar föreningar och konfererar med myndigheter och föreningsstyrelser. Frithiof är även ordförande i Samarbetetskommittén för Partiellt arbetsföra.

På kartan på väggen står: Förbundets offensiv 1943—1944. De 23 konvalescentföreningar, som skola bildas under detta verksamhetsår äro markerade på kartan — en stor del av dem äro redan färdigbildade.

4 Från förbundskassör Einar Hillers rum sköts förbundets och tidskriftens ekonomi. In- och utbetalningar ske per postgiro och bokföringen underlättas genom ett hypermodernt kortsystem, byggt på genomskriftsprincipen.

Förbundet står under kontroll av auktoriserad revisor och dessutom granskas protokoll och räkenskaper varje månad av tre av Förbundet utsedda revisorer.

Tidskriften Status inleder i detta nummer en serie fotoreportage från sociala och andra institutioner, vilka ha anknytning till vårt förbunds verksamhet.

Vi presentera här några bilder från De Lungsjukas Riksförbunds centrala verksamhet, i vilken ingår även arbetet med tidskriften Status som är Förbundets ekonomiska ryggrad.

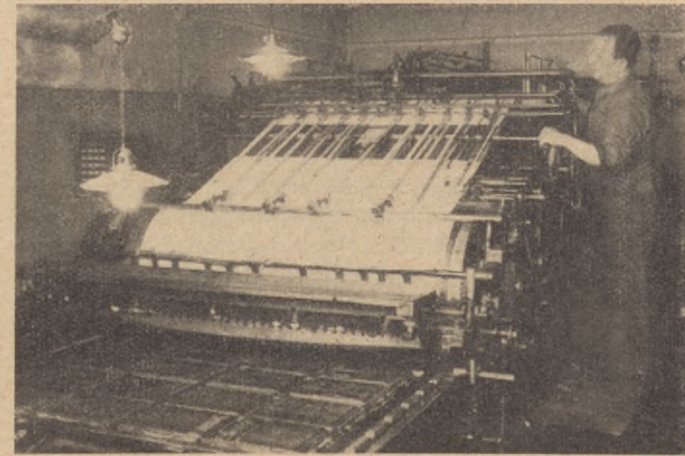

5 Tidskriften Status är inte endast Förbundets officiella tidningsorgan, den utgör även förutsättningen för Förbundets existens. Förbundet finansieras nämligen helt genom överskottet å Status, vilket även räcker till stora anslag till studieverksamheten m. m. Sålunda anslogs förra året inte mindre än 13.000 kr. till studie- och kursverksamhet och till Förbundets lokalavdelningar.

Redaktör för Status är Johannes Sandrén, som även är Förbundets sekreterare. Det är detta nummer av Status som här göres i ordning.

6 Från redaktionens skrivbord gå manuskripten till Axlings Bok- & Tidskriftstryckeri i Södertälje, där en maskinsättare tar hand om dem. Det är rätt mycket text som under årens lopp satts upp för Status räkning — tidskriften håller numera aldrig under 32 sidor plus omslag.

7 Här går Status i press. Den trycktes i februari i 30.000 exemplar!

8 Största delen av upplagan distribueras direkt från tryckeriet. Här stämplas på adresseringsmaskin adresserna till c:a 8.000 prenumeranter och paket utsändas till hundratals kommissionärer över hela landet.

9 Tidskriftens expeditör är Albert Fredin, som här har överlämnat en packe tidningar över disken till en försäljare. Maskinskrivskorna Eva Ekman och Lily Jakobsen ha också fullt upp att göra.

Samtliga i Förbundet anställda äro f. d. lungsjuka.

Hur man gör en författare

(Forts. fr. sid. 17)

— Ja naturligtvis. Under sådana förhållanden kan man ju inte göra annat än acceptera. Och tacka till på köpet.

— För all del. Tacksamheten är helt och hållet på vår sida. Då ordnar jag med kassan då så att beloppet finns att hämta vid tvåtiden. Adjö!

Svensson jublade. Han började genast klä sig. Klockan var bara halv tolv så nu skulle han verkligen kunna ta sig en riktig eftersläckare. Två hundra i förskott och han som gladeligen skulle ha nöjt sig med femtio. Nå, artiklarna kunde han väl alltid skriva.

— Plingeling . . . plingeling . . . ljud telefon.

— Vem sjutton kan det nu vara, mumlade Svensson. Hallå!

— Träffas kandidat Svensson? kuttrade en ljuv kvinnorst.

— Javisst, det är jag.

— Detta är från Rickards förlag. Bokförläggaren vill tala med er. Ett ögonblick. . . .

Nu följde en paus vilken var som en evighet. Svensson började känna sig riktigt skakis. Vad ville förläggaren. Men nu hördes en fyllig baryton i telefonen.

— Hallå, det är Rickard. Goddag kandidaten.

— Jo, jag såg just i Morgonposten att ni håller på med en beredskapsroman. Men säg mig . . . är det för närgånget att fråga vilka förlag som lämnat förhandsanbud på manuset?

Förhandsanbud på det imaginära manuset . . . ? Svensson var alldeles vimmelkantig. Tusan också att han inte läst artikeln. Vad hade nu den där ohängde Gillner hittat på. Han försökte emellertid göra stämman så fast som möjligt och svarade:

— Ja, jag skall säga som sanningen är. Gillner överrumplade mig fullständigt med den där intervjun. Egentligen vill jag inte alls prata om detta halvfärdiga manuskript, ännu mindre visa det för någon. Och de små samtal jag haft med ett par förläggare beror uteslutande på att dessa skvallervägen hört talas om mitt arbete. För övrigt ber jag bokförläggaren ursäkta, men jag vill helst inte tala om saken.

— Nå, nå, bryr vi oss inte om den detaljen vidare. Bara en enda liten fråga Ni har väl inte tagit emot några förskott av dem?

— Nej, inte ett öre.

— Utmärkt! Då skall vi nog komma överens. Ser ni — jag har länge väntat på ett sådant manus. Därför hade jag tänkt föreslå er att skriva ett förhandskontrakt.

— Men bokförläggaren — manuset är ju inte på långa vägar färdigt . . .

— Ja, ja, allt det där har jag läst i artikeln. Ni tycks vara ytterligt försiktig i era uttalanden. Just en man att lita på.

— Lita inte för mycket på det!

— Nå, nå, jag resonerar endast som affärsman. Ni behöver ordentlig arbetsro ett par tre månader. Skall vi säga tre tusen för två tusen exemplar. Ett tusen av dessa är jag naturligtvis redo att utbetala när kontraktet skrives.

Ja, vad kunde Svensson göra annat än acceptera? Han kämpade en stund med djävulen och förlorade. Några timmar senare skrev han sitt namn under kontraktet och försvann där-

efter till ett landsortspensionat, ty Svensson hade ambition och nu måste han ju försöka skriva romanen.

På tåget läste han Gillners artikel. Den var pampigt uppsatt, med porträtt dels av honom och dels av intervjuobjekten. Han läste om egen blygsamhet, om hur bokförläggarna hade erbjudit ovanligt goda förmåner för att få boken o. s. v.

Svenssons chef på Familjebidragsnämnden hade alltid i sin underlydande anat ett sällsynt geni, en försynt människa med verkligt gedigna kunskaper. Hans gamle kompanichef väntade ivrigt på boken, ja de intervjuvade ansåg samt och synnerligen att det var boken som alla väntade på.

— En sån rackare, mumlade Svensson. Gillner hade gjort det på rena spjuveraktigheten, men han skulle minsann få se . . .

I stan gick under tiden Svenssons båda vänner och sökte den försvunne. Med stigande förvåning läste Gillner då och då artiklar av Svenssons hand. Det började rent av skymta en och annan novell. Karlen skrev ju riktigt bra.

På Glada Laxen och andra ställen frågade man allmänt efter Svensson. Men ingen visste var han fanns. Folk som aldrig brytt sig ett dugg om Svensson, undrade och undrade. En dag kom en kollega fram till Gillner och frågade litet närmare om beredskapsromanen. Gillner svarade till att börja med undvikande, men ställd emot väggen kom det förtvivlat ur honom:

— Jag skall säga dig . . . jag tror aldrig den kommer ut.

— Kommer inte ut? Den var ju nästan färdig?

— Inte — det var överdrift — ja, du förstår — jag tror inte han kan fullfölja den . . .

— Och jag som slängde mitt halvfärdiga manus och började på ett helt annat uppslag, sade kollegan bittert.

Det var nog inte utan att även Gillner kände ett stygn i hjärttrakten. Han blev emellertid aldrig i tillfälle att beklaga, ty just då hördes en munter stämma:

— Hej på er allesammans!

Där stod Svensson mitt ibland dem.

— Beredskapsromanen är färdig, tillade han som svar på de andras frågande blickar.

— Är den färdig? sade Gillner med en dum uppsyn. Jag trodde aldrig . . .

På 5 dagar
betas $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{4}$ med
SEBUSAN
SVAVELTINKTUR
å 2,50 och 4,50 kr

Fritz Stenlund:

SMALSPÅRET OCH BREDSPÅRET

Solen hade knappt hunnit stiga upp bakom Kalkbergsåsen, när banvakt Olsson trädde ut ur sin stuga, stannade en stund och såg på vädret, som lovade att bli strålände, och sakta och betänksamt gick ner till banvallen, där han hade sin dressin stående. Han skulle på en inspektions-tripp utefter linjen, ty kontinentaltåget skulle på sin väg till Stockholm passera om en timme. Då måste banan ligga klar för att ta emot det stora fartvidundret. Innan han satte sig på dressinen, lät han blicken svepa över sina domäner. Där låg banvaktstugan myndig och bred. Det var en verklig herrskapsbyggning i två våningar med frontespis mot banan och en murgrönsbegränsad veranda. Ja, nog bodde han bra, men så hade han heller inte låtit någonting förfalla omkring sig, som vissa andra gjorde. Det fanns köksväxtland, bärbuskar och fruktträd och i våras hade han planterat en rosenbuske, som såg ut att trivas.

Just så här ska man ha det ordnat för sig och inte som vissa andra.

Med "vissa andra" menade han då främst sin kollega vid bibanan — Johansson. De två hade varit arbetskamrater vid banbygget och stannat kvar i trakten sedan bansträckan var färdig. Olsson hade gift sig med en bond-dotter, som hade en ganska vacker slant med sig i boet, och de köpte ko, höns och gris redan under lysningstiden. Hustrun var en praktisk och duktig kvinna som hade handlag med både människor och djur. Ett enda barn hade de fått, en pojke som i dopet fick namnet Bertil.

Bertil, ja. Vad skulle det bli av den spelevinkern? Han hade arbetat i stan under vintern. Det kallades att praktisera. I höst skulle han in i en teknisk skola för att så småningom bli ingenjör. Men nu under sommaren hade han ferier och gick hemma och slog dank. Han behövde vila sig, innan han började med läsningen igen, menade modern, och nog för att Olsson hade råd med att hålla pojken hemma hela året om, om det nu gällde, men fåfång gå läser mycket ont, och det hade Olsson sannerligen märkt. Pojken rände efter flickor, och det ginge väl an med det, om han bara haft förstånd att se sig för, innan han rusade åstad. Föräldrarna hade sett, att han slog lovar kring Johanssons Elsa.

Johansson, ja.

Det hade inte lyckats så värst bra för honom här i livet. Han hade också blivit banvakt, bevars, men vid den smalspåriga bibanan. Där hade man sämre lön och sämre bostäder. Johanssons banvaktstuga var sannerligen ingenting att hurra för. Den låg i en stenig enbacke och bestod bara av ett kök och ett litet rum. Dragigt och kallt var det i stugan och den såg ut att kunna blåsa bort när som helst. Johansson slet väl med den magra jorden så gott han kunde, men inte gick det att få någonting ur den, inte. Ett par höns var de enda husdjuren.

Men barn hade Johanssons. Sex ungar, av vilka den äldsta var nitton år. Det var Elsa. Hon brukade tjäna hos bönderna i trakten, men i sommar var hon hemma, för modern var litet krasslig. Det var egentligen inget fel på

flickan, menade Olsson, men inte var hon någonting för Bertil.

Nu hade Olsson kommit upp på dressinen och satt sig till rätta, och nu bar det iväg för full fart banan framåt. Dressinen var lätt att sköta. Den var av senaste modell och vältrimmad som aldrig den.

Där statsbanan skar bibanan fanns en viadukt. Olsson hade för vana att stanna där och titta ner på bibanan, som slingrade sig fram där nere i djupet, smal och ynkelig. Det hände ibland, att Johansson samtidigt kom till viadukten. Då kunde de båda kollegerna stanna en stund och byta ord om väder och vind. Men detta hade inte hänt på veckotal nu sedan Olssons pojke kommit hem och Olsson blivit på det klara med, vad pojken hade för slags spekulationer kring Johanssons Elsa.

Olsson hade talat med sin pojke i går kväll. Han hade börjat helt stillsamt och i all välmening sagt, att hans pojke vore för bra för att slänga bort sig till vem som helst. Det var i all välmening, men pojken hade brusat upp och sagt, att det inte angick någon, vad han gjorde eller inte gjorde i den vägen. Då hade Olsson å sin sida tagit i med hårdhandskarna. Lät det så, så skulle pojken inte få ett enda rött öre till studierna utan få stanna hemma och bli bonddräng.

— Jag vill inte ha några pengar, hade Bertil sagt. Jag klarar mej själv. Jag får arbete på fabriken i stan, så nog klarar jag mej.

Då ångrade Olsson vad han sagt. Det var väl inte meningen, att far och son skulle bli ovänner. Bertil visste nog, att far och mor menade hans bästa, och nog skulle det som vanligt bli en slant till studierna, men ändå . . . Den där Johanssons Elsa, den skulle han akta sig för.

På det hade Bertil inte svarat ett enda ord.

I dag satt Olsson kvar på sin dressin och lät den stå på viadukten. Han hade några ord att säga Johansson, om nu denne kom.

Och Johansson kom. Han hade inte så fin dressin, han. Nej, det var en skraltig trehjuling, som det gnällde om, och Johansson fick sitta på en träbock och staka sig fram med en gärdsgårdsstör. Tvi sån uselhet, tänkte Olsson.

Han gjorde ett tecken åt mösskärmen, som skulle föreställa en hälsning, och Johansson stannade.

— Hur har du det i din ussla stuga, frågade Olsson spydigt.

— Tackar som frågar, sade Johansson. Hur har du det i ditt fina palats?

— Det angår dej inte, sade Olsson. Men en sak ska jag säga dej, som angår dej ganska mycket.

— Vad skulle det kunna vara? undrade Johansson med en glimt i ögat.

— Jo det är den saken, att om du inte ser till, att din jänta kommer härifrån och att hon låter bli att slå sina lovar kring min pojke, så ska jag . . .

— Ah, sakta i backarna, sade Johansson. Du ska nog ingenting, så vitt jag kan förstå. Förresten får du väl ingenting göra för gumman dins skull. Hon har ju sju skinn på näsan. Och förresten är inte jag rädd för dej, Och så ska jag tala om en sak till för dej och det är, att jag inte lägger mej i, vad ungdomarna har för sej, och det tycker jag, att du ska ta lärdom av, högfärdspetter!

Därmed stakade Johansson iväg på sin gnällande dressin.

Olsson tyckte sig nästan kunna se på ryggen på Johansson, att han skrattade.

Skrattar bäst som skrattar sist, tänkte Olsson. Han skulle nog lära både Johansson och hans jäntlyna att veta hut.

Under sin rallartid hade Olsson varit en fruktansvärd slagskämpe med ett humör, som sprutade gnistor. Nog var han väl litet till åren, men än fanns det krafter . . .

— Tvi, sade Olsson och satte fart på sin dressin så att den gick på två hjul i kurvan.

Samma kväll träffades Bertil och Elsa vid dansbanan, ty det var en lördagskväll. Båda voro tysta och försagda. Båda hade fått ett par ordentliga skrapor hemma och Elsa var nästan gråtfärdig. Hon ville bort från alltsammans. Det var känt i byn, att gubbarna blivit osams för barnens skull och det artade sig till en liten bättre sensation.

— Vart tänker du ta vägen, frågade Bertil ängsligt.

— Jag reser till stan och tar plats i familj.

— Gör det, Elsa, sade Bertil entusiastiskt. Då kan vi träffas varenda dag utan att det angår någon. Jag ska arbeta på fabriken medan jag läser. Ja, vi ska arbeta på var sitt håll och lägga undan en slant, och när jag tagit examen, så gifter vi oss. Vi struntar i gubbarna helt enkelt!

De gingo från dansbanan utan att ha dansat en enda dans, och deras kamrater sågo med en smula avund efter dem, där de gingo arm i arm och talade ivrigt med varandra om sådant, som förälskade bruka tala om.

Tiden gick och det blev höst. Både Elsa och Bertil voro borta från trakten och man hörde inte mycket talas om dem.

Olsson kunde inte glömma sitt agg till Johansson, men det kom aldrig till någon sammanstötning. När de träffades någon gång i handelsboden eller i stämman, slängde Olsson alltid en elakhet åt det håll, där han visste att Johansson fanns. Men såg åt honom gjorde han aldrig.

— Håhåjaja, brukade han säga. Det är nog inte lätt att vara fattig och ha stugan full med ungar. Och det ginge väl an med det, om inte ungarna artade sej till att bli odågor. Men det är väl farsarv, det enda arv dom får, barnstackarna.

Johansson gick stillsamt och tyst sin väg. Han sade aldrig ett ont ord om någon, och vad han tänkte, visste ingen.

Varje gång Olsson kom till viadukten på sin dressin, stannade han en stund, spottade ner på den smalspåriga banan och sade:

— Tvi sån usselhet!

— — —

Man hade kommit in i november och regndiset låg tjockt över bygden. Nu hade Olsson ett ansvarsfullt arbete. Dag och natt måste han patrullera av linjen och se till, att alla signaler voro klara och att de fungerade som de skulle. Han blev trött och nervös av att få vaka både natt och dag och det förklarar väl hur det kunde gå till att han, då han en tidig morgon skulle se om ett dressinhjul, som krånglade, råkade halka och kliva ned med ena benet mellan viaduktbjälkarna. Det lät i benet som när man bryter av en käpp. Benet var brutet! Det gjorde så ont, att det svartnade för ögonen.

Han satt ohjälpligt fastkilad mellan bjälkarna. Gång på gång försökte han draga åt sig det onda benet, men det gick inte. Han bara kallsvettades och hans kropp darrade som i frossa.

— Milda makter! Ska jag inte kunna komma loss! Jag

Vinterlek

(Fort. fr. sid. 16)

blir tyst och allvarsam och hon går till slut och stänger dörren efter sig.

Få natten vaknar hon vid att någon står bredvid hennes säng. Det är den lille pojken, som vaknat och tassat ut i köket i bara skjortan och nu står där i mörkret vid hennes säng, gråter och ropar:

— Mamma! Mamma!

Hon stiger upp och trycker honom intill sig, bär in honom i rummet och stoppar om honom, sitter sedan och väntar tills han har somnat, då hon går ut i köket igen. Målaren har blivit väckt av ljuden och sticker in ansiktet genom en smal springa i hennes dörr. Hon talar om vad som hänt.

— Han grät, säger hon, han grät och ropade "mamma"!

Målaren nickar, stänger dörren efter sig, och går tillbaka till sin säng. Hon kryper ner mellan lakanen och släcker ljuset för att sova. Men hon kan inte. Hon blir liggande vaken i mörkret med öppna ögon och lyssnar. Till slut, när en ny dag stigit upp bakom husen därutänför, faller hon i sömn.

På morgonen är målaren uppe före henne och hjälper henne att bädda och koka kaffe. Han går och tar barnet med sig. Hon följer honom denna gång ända ner till porten och blir sedan länge stående och ser efter dem. Vid hörnet vänder de sig om och vinkar.

Så går hon uppför trapporna för att vänta på kvällen och målarens återkomst. Jag hoppas barnet kommer tillbaka, tän-

sitter fast. Och tåget kommer när som helst. Och dressinen står mitt i spåret . . . Hjälp, hjälp!

Men vem kunde höra honom här; Det var tidigt på morgonen och ingen människa var väl ute en sådan här grävådersdag.

— H J Ä L P !

Nu hörde han, hur tåget signalerade för Kalkbergstunneln. Om fem minuter skulle det dåna över viadukten. Kunde det då inte finnas en enda människa, som . . .

Jo, vänta! Där borta hörde han gnisslande hjul. Det var Johansson, som var ute på sin bana.

— Johansson! Johansson hjälp!

En bromsade Johansson in sin dressin och anträdde banvalien. Sedan visste Olsson ingenting förrän han vaknade i ambulansen på väg till sjukhuset i stan.

Veckan före jul kom Olsson hem igen. Det syntes på honom, att olyckan drabbat honom hårt. Han var mager och blek och fåordig och satt mest inne hela dagarna. Endast med största möda kunde han gå och han hade en vikarie i tjänsten. En dag skickade han bort hustrun till Johansson och bad denne komma hem till honom.

När Johansson kom, stod kaffebordet dukat i finrummet. Olsson räckte honom handen.

— Jag vill tacka dej, för att du räddade livet på mej, sade han.

— Äh, sade Johansson bara och såg förlägen ut.

— Hade inte du varit i närheten, så hade det varit slut

ker hon när hon kommer in i rummet, där tystnaden väntar liksom ensamheten, angripande henne med sitt svärmod och sin oro.

Men han kommer tillbaka ensam.

— Jag lämnade honom i snön, säger han med hård, kall röst och ger henne en nästan fientlig blick. Jag hoppas någon kommer och tar hand om honom. Han ville inte vara kvar, det var så svårt att få honom att stanna och fatta vad jag menade med det. Men jag hoppas någon kommer, en god människa.

Hon ger honom en av sina moderliga blickar och skjuter in två ord med en ömhet i rösten, som kommer honom att förvirrad vända bort huvudet:

— Som nu, säger hon.

Och därefter, i en annan ton:

— Ja, men det är ju samma sak som om ni tog hem honom igen?

— Ja, instämmer han, det är det visserligen, men ändå —

Han avbryter sig plötsligt, rusar ut i tamburen, tar på sig hatt och rock. Han är upprörd, vänder sig om, knyter händerna om hattbrättet. Så pressar han fram:

— Jag går tillbaka och hämtar honom!

Hon nickar och ler uppmuntrande. Han ser en stund på hennes leende. Så tar han ett steg närmare henne, biter ihop tänderna och väser:

— Men jag gifter mig aldrig med er? Hör ni det: aldrig, aldrig!

Hon ryggar förskräckt tillbaka.

— Herr Berg, börjar hon, jag förstår inte —

Men han är redan utanför dörren. Och hon väntar otåligt, stående vid fönstret med pannan tryckt mot det frusna glaset. Snart ser hon dem komma fram ur snötjockan långt nere på gatan. Han lyfter huvudet vid hörnet och vinkar. En stöt far

med mej nu. Och det kanske jag skulle ha haft som straff för att jag varit högfärdig och dum.

Johansson sade ingenting.

— Tack ska du ha än en gång, sade Olsson. Och nu ska vi vara vänner. Vi ska ju bli släkt, som du vet.

— Sää, sade Johansson, det har jag inte hört någonting om. Elsa skriver så sällan.

Olsson berättade vad han visste. Var och varannan dag hade Bertil och Elsa kommit till honom på sjukhuset. De hade alltid någonting med sig åt honom och hjälpte honom på alla sätt. Bertil hade gjort allvar av sin föresats att skapa sig en egen grund att stå på. Han hade fått plats som förman på en mekanisk verkstad och hade en ganska bra lön. På kvällarna gick han i skola och läste på sin examen. Elsa gick i en husmoderskurs, och när hon var färdig med den, skulle hon göra i ordning ett hem åt Bertil och sig. De skulle gifta sig till våren.

— Ingen lär kunna hindra det, sade Olsson, och inte vet jag heller någon, som skulle vilja det, eller hur, gamla kamrat?

— Det finns ingen anledning, sade Johansson, för både Elsa och Bertil är präktiga ungdomar.

— De välsignade barnen, sade mor Olsson. Men nog skulle jag helst sett, att Elsa och Bertil köpt sig ett ställe och stannat här på landet. Men man får ju inte alltid, som man vill.

— Och det är nog många gånger tur det, sade Olsson.

igenom henne. Hon slår till med handen och är nära att spräcka rutan i sin iver, i sin glädje över att han inte längre är ond på henne.

— — —
Dagen därpå är en söndag.

Målaren tar pojken lilla hand och går ut till Tantolunden, där snön hänger vit och fin i trädkronorna och stora högar vänta på ivriga barnfingrar, som rulla stora bollar, bygga fästningar, åka skridsko på banan och hålla små krig i drivorna. De bli borta längre, rasa och leka. Folk som går förbi och ser dem, tänker: en lycklig fader. — Och en gammal arbetskamrat till målaren kommer fram, trycker hans händer och frågar om han varit gift länge, han visste det verkligen inte och så vidare.

På detta svarar målaren ingenting. Han bara spejar ivrigt efter kvinnor, som gå förbi som hoppades han att någon av dem skulle komma fram och säga: det där är mitt barn — —

Men ingen kommer.

— — —

Hemma sitter änkan tillsammans med en ung kvinna, som nyss anlänt. De dricka kaffe och prata. Det är änkan, som talar, ivrig, deltagande, med mjuk röst:

— Min man hittade honom vid bygget, säger hon. Han försökte först ta reda på er, men den lilla pojken kunde ju inte veta var han bodde när han var så långt borta. Så tog min man honom med sig hem. Min man är så snäll.

— Ja, ja, säger den unga kvinnan och suckar djupt.

— Och nästa dag, fortsätter änkan, tog han honom med sig tillbaka till bygget igen. Han trodde att någon skulle komma och hämta honom eller att pojken skulle hitta hem själv om han blev ensam. Men min man ångrade sig sedan och hämtade honom. Min man är så snäll.

Och den unga kvinnan ler förstående och utbrister sedan i en ström av tacksägelse och snyftningar. Till slut förklarar hon:

— Jag fick adressen av vakten vid bygget. Och så gick jag hit! Tänk, vilken lycka!

— Ja, säger änkan, vi hade ju egentligen så gärna velat behålla honom för alltid. Det är en så rar pojke. Vi har inga barn själva, se — —

— Verkligen! utropar då den unga modern. Menar ni det? Skulle ni vilja behålla honom?

Änkan skruvar på sig, men måste vidhålla sin önskan:

— Javisst! säger hon med fast röst

Den unga modern sänker huvudet, griper tag i duken på bordet, fingrar nervöst på dess yttersta flikar och börjar sedan tala, sakta, i bekännelse-ton, med en liten svag rodnad på kinderna:

— Ni förstår, säger hon, jag är ensam, jag är — — jag menar: min man är död och jag har länge tänkt på att lämna ifrån mig pojken till några snälla människor, som tycker om barn. Om ni, fru Blom? Om er man samtycker så —?

— Ja, mumlar änkan. Jag skall tala med honom. Jag kan förresten gå nu och möta honom så kan ni vänta här — —

Hon rusar på dörren, men hejdar sig och går först fram till fönstret, där hon blir stående och stirrar ut, försänkt i tankar, brydd, förlägen, orolig. Men den unga modern reser sig sakta bakom henne, lämnar fram en liten lapp och säger:

— Fru Blom! Gör inget förhastat! Behåll pojken tills ni besluta-

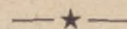
tat er båda två, så kan in komma och hälsa på mig sedan. Här är min adress. — Adjö, fru Elom.

Änkan vänder sig om och rickar.

Så går den unga modern. Änkan återvänder till fönstret och blir stående där och ser neråt gatan. Plötsligt går en skälvnung genom hennes stora kropp, hon pressar ansiktet mot rutan och stirrar ivrigt ut. Genom snötjockan ser hon den unga modern och målaren med pojken komma emot varandra från olika håll. Nere vid hörnet mötas de. Pojken springer emot sin mor med lyftade armar, den unge målaren ser förvånad ut, sedan hälsar han och börjar skratta, sedan talar de så skakar han flera gånger på huvudet, tittar förvånad uppåt fönstret där änkan står som en svart hotande skugga bakom gardinerna. De vända sig om alla tre och den unge modern och målaren försvinner bak hörnet samspråkande med ansiktena vända mot varandra. — — —

Snart kommer målaren tillbaka.

Då sitter änkan tyst och stilla inne i sitt rum med dörren låst och håller sitt stora röda ansikte i händerna som om hon inte vågade visa det för tystnaden, för rummets möbler, för den stora vita, stängda dörren bakom vilken målaren just då går förbi.

Centralorgan i Stockholm för partiellt arbetsföra.

Ett centralt organ i Stockholm för utbildning och omskolning av de partiellt arbetsföra och deras placering på arbetsmarknaden har i princip beslutats av statliga och kommunala myndigheter, meddelade föreståndare Roland Ericsson i en debatt om de partiellt arbetsföras problem vid Socialt Forums årsmöte i Stockholm.

Föreståndare Ericsson berörde inledningsvis de nuvarande förhållandena med en mycket decentraliserad verksamhet och de nackdelar som följt härav. För att fullt beredda kunna möta den kris, som säkerligen sätter in efter fredsslutet, ha därför statliga och kommunala myndigheter enats om inrättandet av en central byrå med uppgift att handlägga de problem, som höra ihop med de partiellt arbetsföra. Den skulle uppdelas i två hälfter, i en kuratorsexpedition och i ett arbetsberedande organ. Den förra hälften är avsedd att sortera direkt under arbetsnämnden via en delegation bestående bl. a. av representanter för fattigvården, sjukhusdirektionen, fångvårdsstyrelsen, arbetsmarknadskommissionen och arbetsnämnden i länet. Det arbetsberedande organet skulle sortera under stadsmissionen, som därvid kommer att ställa alla sina institutioner för utbildning och omskolning till förfogande. Omkring 150 personer skulle därigenom kunna antagas för omskolning. Fördelarna av den nya byrån kommer framför allt att bli en förnuftigare ackvisition i samråd med arbetsförmedlingen och möjlighet för de kommunala myndigheterna att få en överblick över tillgången på partiellt arbetsför arbetskraft.

Som inledare i debatten fungerade fru Margit Frosste och borgarrådet Victor Karlsson, som redogjorde för kommunens möjligheter till insatser på området.

Till ny styrelse valdes docent Gunnar Heckscher, föreståndare Roland Ericsson, konsulent Karl Montan, ombudsman Eric Frithiof och personalkonsulent Margareta Alport.

ETT och ANNAT

Den falska Eugenia avslöjad

Första pris gick till Vilhelmina.

Den falska Eugenia är nu vederbörligen avslöjad — julnumrets stora pristävling är avgjord! Det gällde som bekant för läsaren att uppdaga sex anakronismer, vilka dolde sig i ett brev, som en viss Eugenia skrivit till en väninna den 19 juni 1871.

Pristävlingen, som hade hela Sveriges frågesportmagister Gösta Knutsson till ardlig fader, hade samlat ett mycket stort antal deltagare, och flera av dem ha i brev till redaktionen uttalat sin tillfredsställelse med densamma. "En rolig tävling och lagom svår", tycks vara allmänna omdömet.

Lösningen var denna:

År 1871 fanns inte Socialdepartementet, Arvika var inte stad och hade följaktligen ingen borgmästare, i gymnasiet fanns det ännu inga ringar, Mors dag var inte påtänkt och nobelpriset existerade inte alls. Och mjöldagg på krusbär var en okänd företeelse i vårt land — den kan konstateras först fr. o. m. början av 1900-talet! Däremot gick det tåg till Stockholm år 1871, och saxofonen var för länge sedan uppfunnen.

Första pristagare

blev Folke Axelsson, Hacksjö, Vilhelmina, som insänt den först öppnade rätta lösningen. Han erhåller alltså 75 kr. kontant.

Andra pris (25 kr.) gick till fru Sigrid Ullman, Björngårdsgatan 9 a, Stockholm, tredje pris (15 kr.) till ing. Sixten Rosenqvist, Fridhemsgatan 6, n. b., Stockholm, och fjärde pris (10 kr.) till Marianne Svensson, Tingsgatan 16, c/o Nystedt, Strängnäs.

De tre tröstprisen (Tidskriften Status gratis under ett år) tillföll B. Kärrlander, Smedslättsvägen 21, Smedslätten, Doris Ceije ? (namnteckningen svårsläslig) Villagatan 9, Varberg och fru A. Sundblad, Sägargatan 4 3 tr., Stockholm.

Magister Knutsson

hade, som den finurlige man han är, försett tävlingen med en hel del små fall-

gropar, vari en del tävlingsdeltagare mycket riktigt ramlade. En sådan var uppgiften om saxofonen, vilken inte, som många tydligen tror, är ett senare tiders påfund utan verkligen var uppfunnen 1871.

En del tävlingsdeltagare, däribland flera husmödrar, ha påpekat att man inte brukar sylta och safta krusbär och rabarber så tidigt som den 18 juni då åtminstone krusbärens äro för späda för detta ändamål. Vi ha interPELLERAT magister Knutsson i saken, och han förklarar, att detta nog är riktigt i vanliga fall, men man kan ju tänka sig att det var en osedvanligt tidig vår det året — omöjligt bör det inte ha varit och i varje fall kan uppgiften inte betraktas som en anakronism. Och det får man väl hålla med om?

En annan anmärkning, som har mer fog för sig är den — som gjorts av några tävlingsdeltagare — att det är otroligt att August år 1871 använde ordet "grottekvarn" för att beteckna det dagliga slitet för födan. Det var ju först i och med Viktor Rydbergs dikt "Den nya grottesången" (skriven 1891) som ordet blev ett gängse uttryck i detta avseende. Inte heller här kan man emellertid tala om en anakronism, ty det är ju inte bevisat, att Viktor Rydberg präglat ordet "grottekvarn" som ett uttryck för kampen för tillvaron. En välvillig göteborgare har f. ö. förklarat förhållandet på följande sätt: "August var kanske god vän till Viktor Rydberg och möjligen diktens inspirerare, fastän ingen hittills vetat om det? Tips för blivande litteratordoktorer . . ." Ja, det är ju onekligen en plausibel förklaring.

Ja, så var det med den pristävlingen. Vi återkomma i fortsättningen med andra trevliga tävlingar i samma stil. Frågesportens popularitet tycks hålla i sig.

Red.

• Dir. Erik Nygren har med anledning av en undersökning om den svenska köksutrustningens vanligtvis dåliga kvalitet, påpekat att många köpa sina köksgrunkor i basarerna under en sorts trance ormtjusade av grammofonmusik och braskande skyltning.

Det är riktigt. En dålig kvalitet på grytan eller kökskniven är beklagligt. Värre är det dock att det dagligen i vulgärpress, enkla bokserier, tarvlig film är så skrämmande dåliga kvaliteter på den andliga kosten.

(Måndags-Nils i Söndagsnisse-Strix.)

• Tänker man bara på att man i samma tidning kan få läsa om att organisationen av svenska flickor som skall breda mackor åt soldaterna — d. v. s. lottarörelsen — lagt sig till med ett av stadens elegablare palats och att våra vetenskapsmän som sysslar med oerhört viktiga bakteriologiska undersökningar samtidigt får hållas i ett skjul och några vedbodas, så inser man till fullo hur galen världen är. Därmed intet ont sagt om lottorna, som — hoppas vi — kommer att försvinna när detta hemska krig är över

Eld i D. N.

Nya given.

Det är utdelning av ransoneringskort i en skola på landsbygden. En äldre lantbrukare kommer in för att hämta sina och familjens kort. De som sköter utdelningen tycks inte ha någon brådska, varför väntan blir lång.

Slutligen tar bondens tålmod slut, och med darr i stämman utbrister han:

— Vem av herrarna är de som ska ge?

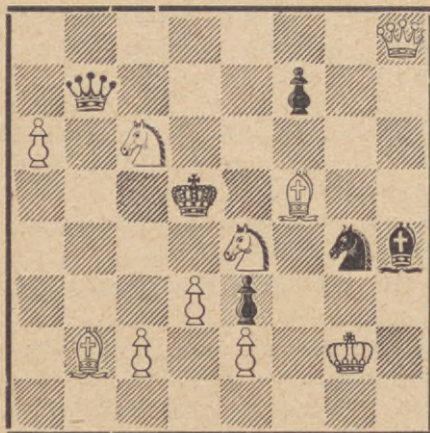
FRUKTINDUSTRI A.B.
POMO
Tel. 10017 ÖREBRO Tel. 16517
GRUNDAD 1911

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

PROBLEM N:R 92. Av A. Burmeister.

Matt i två drag.

SCHACK I DANMARK.

I Danmark råder en livlig schackverksamhet, de extraordinära förhållandena till trots. Utgångsförbudet har naturligtvis ställt turneringsarrangörerna inför ovanliga problem, men dessa löstes på så sätt, att tävlingarna hölls på söndagarna med början klockan 8—9 på morgonen. På detta sätt genomfördes också turneringen om Köpenhamnsmästerskapet, varifrån vi återge följande parti.

PREUSSISKT PARTI.

Spelat i oktober 1943.

John Nielsen.	Jens Enevoldsen.
1. e2—e4	e7—e5
2. Sg1—f3	Sb8—c6
3. Lf1—c4	Sg8—f6
4. d2—d4	c5×d4
5. 0—0	Lf8—e7

Såväl 5.—, Lc5 som 5.—, S×e4 är bättre; ehuru det kan bli vilda förvecklingar, har svart vid rätt spel alltid minst lika spel.

6. e4—e5	Sf6—e4
7. Lc4—d5	Se4—c5
8. Lc1—f4	Sc5—e6
9. Lf4—g3	0—0
10. c2—c3	d4×c3
11. Sb1×c3	d7—d6
12. Dd1—e2	Sc6×e5

13. Sf3×e5	d6×e5
14. Lg3×f5	Le7—f6
15. Ta1—d1	Lf6×e5
16. De2×e5	Dd8—g5
Svart står trångt och vill befria sig g nom avbyte. Det lyckas inte helt.	
17. De5×g5	Se6×g5
18. f2—j4	Sg5—e6
19. f4—f5	Se8—c5
20. b2—b4	Sc5—a6
21. a2—a3	c7—c6
22. Ld5—b3	g7—g6
23. g2—g4	

Vit spelar planmässigt på ett så länge som möjligt håller den svarta löparen instängd. Ännu starkare vore måhända 23. f×g6, f×g6. 24. T×f7!, T×f7. 25. Tf1, Lf5. 26. g4!

23.	Sa5—c7
24. Sc3—e4	g6×f5
25. g4×f5	a7—a6
26. Td1—d3	Kg8—h8
27. Se4—f6	Kh8—g7
28. Sf6—h5†	

Här hade vit snabbare fått avgörande genom 28. S×h7!, K×h7. 29. Th3† Kg7. 30. f6†, Kg6. 31. Tg3†, Kh5. 32. Ld1†, Kh6. 33. Tf4 med snar matt.

28.	Kg7—h8
29. Lb3×f7	a6—a5
30. Tf1—f4	a5×b4
31. a3×b4	Sc7—b5
32. f5—f6	

Löparen borde först ha gått tillbaka till b3.

32.	Sb5—c3
-----	--------

Svart utnyttjar inte sin chans till räddning: 32. —, Lf5!

33. Kgl—f2	Sc3—e4†
34. Kf2—g2	Se4—g5
Åter fanns det goda draget Lf5.	
35. Lf7—b3	h7—h6
36. Sh5—g7	Sg5—h7
37. Sg7—h5	Ta8—a3
38. Td3—g3	Lc8—d7
39. h2—h4	Ld7—e8

Om nu 40. f7 så T×b3 41. T×b3, L×f7 och både torn och springare hotas.

40. Sh5—g7	Le8—f7
41. Lb3×f7	Ta3×g3†
42. Kg2×g3	Tf8×f7
43. Sg7—h5	Sh7—f8
44. Kg3—g4	Kh8—h7
45. Kg4—f5	Tf7—d7
46. Tf4—e4	Td7—d5†
47. Kf5—g4	Sf8—g6
48. Tc4—c7†!	Sg6×e7
49. f6×e7	Td5—e5
50. e7—e8D och vit vann.	

LÖSNINGAR.

Julpristävlingen. Nr 1. Vit håller remi på följande vackra sätt: 1. Tb5†!, (ej 1. Th6+ för Le6!) Kc6 2. Tb6†!, K×b6 3. Lf2+, Kc6 4. Ld4!

Nr 2: 1. Td4†, Kc5 2. T×d5†!, c×d5 3. d4† och vit erövrar svarts dam och vinner.

Nr 3: 1. Ta4†, Ke5 2. Te4†!, K×e4 3. Lg8! Vinst för vit.

Nr 4: vit vinner! Det är en gammal god regel att man i vissa ställningar kan undvika patt genom att förvandla bonde till torn i stället för dam. I denna stolliga uppgift vinner vit genom att förvandla sex bönder till torn! 1. b7×a8T, Th5 2. Th8, T×h8 3. a8T, Th5 4. Th8 o. s. v. Sedan alla bönder på sjunde linjen förvandlats till torn och offrats, följer Ta5—a7—h7 och vit vinner. Däremot leder 1. b7×a8D endast till remi: Th5 2. Dh8, T×h8 3. f8D, Th5 4. Dh6, b1D† 5. L×b1, d1 D† 6. S×d1, Kg3†.

Vinstvarianten har endast två lösare upptäckt, alla övriga ha utfört spelet till remi. Prislstan fick följande utseende: Första pris, kr. 25, Rolf Larsson, Storvik. Andra pris, kr. 15, Helmer Holm, Storvik. Tredje pris, kr. 10, Ruben F. Eriksson, Uppsala. Fjärde och femte pris, schacklitteratur, hrr David Hagström, Stockholm och Helge Ohlsson, Kullsveden.

Lösningar till februariproblemen. Problem nr 90: 1. Ka8. Problem nr 91: 1. Dh6.

Ola på Backen, som för första gången i sitt liv köpt en 1-maj-blomma:

— Då ä fäll besynnerlit att en tocken häringa mackapär ska va så bra mot tuberkulosen.

— — —

— Min son är en enastående sportsman. Häromdagen sprang han 20 km. på rekordtid och därefter hoppade han 2 meter i höjd!

— Ja, tacka för det — med den satsen!

BODEN

VÄLKOMMEN TILL

Konditori CECIL

KUNGSGATAN 23 - BODEN

KEM. TVÄTT och ÅNGFÄRGERI

Inneh. R. LUNDMAN

Ågatan 14 — BODEN — Tel. 24 05

Rekommenderar sig till prompt utförande. Förstklassigt arbete.

UNIFORMER OCH KAPPOR

kemiskt tvättas o. renoveras

ALLT ISKIDOR

Anders Perssons Splitkein. Stavar, Bindningar, Vallor, Skidskor. Stor sortering i

WALLSTÉNS JÄRNHANDEL, BODEN

Tel. 10 43 — 43

E. A. HEDMANS**BAGERI, KONDITORI och KAFÉ**

Kungsgatan — B o d e n — Telefon 280

REKOMMENDERAS

Dagligen färskt bröd o. gott bryggt kaffe

ALLT FOTOGRAFISKT

i bästa utförande från

HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27, BODEN Telefon 27 78

Zeiss-Ikon-kameror och Film

HEDENBRONS KAFÉ

rekommenderas vid utflykter och promenader

Gott kaffe — Hembakat bröd

Telefon 23 57 — BODEN

BORLÄNGEI vårt väl sorterade lager erbjudes Eder **OLJOR - FÄRGER - FERNISSOR** av högsta in- och utländska fabrikat. **TAPETER I RIKT URVAL** —**A.-B. ALGOT TAPPER, Borlänge**

Telefon 113, 259.

Verners Konditori

BORLÄNGE

REKOMMENDERAS

BORÄS OCH SÖDRA ÄLVSBOGSLÄN**BORÄS****FABRIKS NEDERLAG**

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS

FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

Fru: — Jag behöver en ny rävf!

Herr: — Men snälla Malin, du har ju bara haft den där räven i två år.

Fru: — De är som räven själv hade dem tänker du naturligtvis inte på.

BORÄS OCH SÖDRA ÄLVSBOGSLÄN**MEKANISKA VERKSTADEN A U T O**
Olofsholmsg. 16. Tel. 116 05, 124 02, 147 41**BIL-RESERVDELAR REPARATIONER BÄRNINGAR****BORÄS EXPORTAFFÄR**

Köpare till

Järn- o. Metallskrot samt Textilavfall
Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20

— BORÄS —

ELEKTRISKA**INSTALLATIONS AFFÄREN**

Sven Häggström - tel. aff. 100 58, bost. 117 33. Utför: Kraft- och belysningsinstallationer, lokaltelefoner och ringledning. Försäljer: Material och glödlampor. — Reparationer. — Entreprenör för Borås Stads Elektricitetsverk

Aktiebolaget**Marks Jacquardväveri**

Tel. 600 08 Björketorp Tel. 600 08

Tillverkar:

Möbeltyger, Duchatelltäcken, Gardiner och Draperivaror i såväl bomull som konstsilke

BETALD ANNONSPATS

DEGERFORS

NI ÄR ALLTID VÄLKOMMEN

— till —

Nya Konditoriet**EKSJÖ****BYGGMÄSTARE****OSCAR CARLSSON**

utför alla slags

— BYGGNADSARBETEN —

Tel. 5 57

EKSJÖ

BETALD ANNONSPATS

ENKÖPING**Lundevalls Eftr. KONDITORI**

REKOMMENDERAS. Förstklassiga konditorivaror. — Beställningar mottagas.

SERVERING

Tel. 1 20

Reparera Edra motorfordon hos oss!Med erfarna och pålitliga montörer åtaga vi oss reparationer av alla slags bilar, traktorer, motorcyklar och båtmotorer. Smidesarbete för motorfordon, svetsningsarbeten, omslipning av cylinderlopp, lagring och laddning av batterier m. m. Gengas, kol o. ved. Bärningsvagn. **AUTOCENTRALEN, ENKÖPING.**

Tel. 636, 637. Verkmästarens bostad 336.

AGDA BORÉNS**Kafé, Matsalar & Pensionat**REKOMMENDERAS
GOTT KAFFE — GOTT KÖK
Tel. 746.**J. ZETTERDAHLS****— SKROTAFFÄR —**

Hamnstation, Enköping. Tel. 2 89.

Köper: Skrot, Lump, Metaller, Stickylle, utrangerade Bilar m. m.

Säljer: Rör, Räls, Balk, Spislar, Bilunderreden m. m.

ESKILSTUNA**A.-B. LUNDIN & LINDBERG**

METALLVARUFABRIK

Eskilstuna

Telefon 13 64

Husgerädsvaror i koppar och aluminium.
Presentartiklar i tenn.**GÖTEBORGS MAGASINET**

Eskilstuna

Kungsgatan 6

Telefon 969

REKOMMENDERAS

FALUN

Östlunds Järnhandel

Holmtorget - Falun - Tel. 88, 588
REKOMMENDERAS

STÄMPLAR

och alla slags

TRYCKSAKER

A.-B. Lindarnas Tryckeri, Falun

Sedan 75 år

ledande i speceribranschen

Knut Lindholm A.-B. Falun

Åkeri & Lastbilcentralen

i Falun sammanslagna åkerier

REKOMMENDERAS

Tel. 30 41 - 30 42 - 30 43 30 44

FALU BYGGNADSINDUSTRI

åtager sig alla till yrket hörande arbeten såsom: snickeri, murning, målning, cement- och grovarbeten samt kakelarbeten m. m. Utför samtliga arbeten med största omsorg och till humana priser. Inf. alltid vårt anbud. Telefon 881 o. 1096 — Box 697

BETALD ANNONSPLATS

GÄLLIVARE

Alfa Danielssons

MODE- & PÄLSVARUAFFÄR

Stor sortering i Pälsar och Skinnvaror.
Kappor, Hattar, Klänningar.

ALLTID NYHETER. — TELEFON 110

KAFÉ DUNDRET, GÄLLIVARE

Rekommenderas för kafébesök och brödinköp.

Begravningar anordnas.
Telefon 57.

GULDSMED A. GAHM

Telefon 281

Vigsel- och förlovningsringar. Egna silverarbeten. - Gravering. - Reparationer.

**O. H. LUNDKVISTS
Charkuterifabriks**

välsmakande och kvalitativt förnämliga produkter rekommenderas

GÄLLIVARE Telefon 135

GYNNA ANNONSÖRERNA

— Den här hatten gör mig tio år yngre, inte sant.

— Hur gammal är ni då?

— 36 år.

— Med eller utan hatt?

*

"Vad är ärans präl..."

Hustrun till den i Amerika mycket kände och uppskattade poeten Louis Untermayer tycker mycket om att berätta följande historia om sin talangfulla make: "Vi var borta på en maskerad en kväll. Louis såg ovanligt fänig ut i en pappersmössa och förde ett förfärligt oväsen med en leksakstrumma. En kvinnlig student kom fram och mätte honom med blicken. När han hade tittat färdigt, vände hon på klacken med ett föraktfullt: 'Puh! Och en sån ska stå i litteraturhistorien!'"

*

Axelbrott.

— Du, här står att Musse drog sej tillbaka på grund av sjukdom.

— Jo, de va så klart. Han bröt ju axeln.

GÄVLE

Praktiska Byggnadsaktiebolaget

Hamntorget 1 GÄVLE Telefon 29 68

Utför allt inom branschen

Införda offert

K. E. KLING, Mek. Verkstad

5:te Tvärgatan 1. Tel. 24 21, 54 62, Gävle

Svarvning - Fräsning - Slipning - Fixturer - Experimentarbeten

Detaljer till Flygplan

**Lantmännens Tryckeri
VESTLUND & Co.**

N. Kungsgatan 31 - GÄVLE - Tel. 30 83

Specialitet: Tidningar och Tidskrifter

BETALD ANNONSPLATS

GÖTEBORG

BIRGER ERIKSSON Juvelerare
Engelbrekts gat. 39 B (hörnet av Arkivg.)
Telefon 16 25 05

Förlovningsringar o. Vigslingar
Nysilver

Nya arbeten samt reparationer utföras
fort och till billigaste priser

HUDIKSVALL

**MANFAKTUR- & GARNAFFÄR
DAM- & HERREKIPERING**

RESEFFEKTER

Alltid väl sorterat lager av senaste nyheterna i branschen.

Hudiksvalls Manufaktur Aktiebolag

**HUDIKSVALLS
BRYGGERI A.-B.**

HUDIKSVALL

Telefon 13 och 302

Rekommenderar sina tillverkningar av
Klass II Pilsner, Klass I Lagerdricka,
Minnervatten samt Läskedrycker.

WALLNERS ALLMOGEDRÄLL

är en handduksväv av högsta kvalitet, tillverkad av rent, långfibrigt linnematerial. Handdukar av denna vävnad äro därför mjuka behagliga och hållbara. Illustrerad katalog på begäran.

Wallners Helsinginne-industri
HUDIKSVALL

HÄRNÖSAND

WESTINS

Urmakeri & Guldsmedsaffär

Köpmangatan, HÄRNÖSAND. Tel. 29 31.

REKOMMENDERAS!

Hj. Hällström

Elektrisk Byrå

Strandgatan 2. Tel. 25 76.

**Ångermanlands
Fiskförsäljnings-
förening u. p. a.**

Daglig tillgång på färsk strömming och böckling.

Försäljer i parti salt- och surströmming.

Tel. Härnösand, Kontoret 17 55,
ankn. chefen.

Exp. 17 54, ankn. lagret.

HÄRNÖSAND

Åkerströms Bokbinderi

REKOMMENDERAS!

Hovsgatan 14. Tel. 22 78.

Anna Wedins Matsalar

Storgatan 46.

GOD MAT. HUMANA PRISER.

— Rekommenderas —

— NYA PAPPERSHANDELN —

Tel. 108 - Köpmannagatan 9 - Tel. 108

Väl sorterad pappershandel — Foto-
grafiutensilier — Fotografiramar —
Album och Toilettartiklar.

SVEA KONDITORI

Storgatan 7 Telefon 13 08

REKOMMENDERAS

HÄLSINGBORG

En verkligt god kopp kaffe
dricker man på

KAFFEREPE

Drottninggatan 17 - Tel. 10 41

Spec. goda vetekransar. Be-
ställningar på tårter mottagas.

JÖNKÖPING

JUNE - MUNKTELL
MARINMOTOR
för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg

AKTIEBOLAGET

JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

Jönköping. Telegr.-adr.: Motor

Telefoner: 197, 897

J. A. EKBERG, Smidesverkstad
JÖNKÖPING Telefon 1 49

Utför:

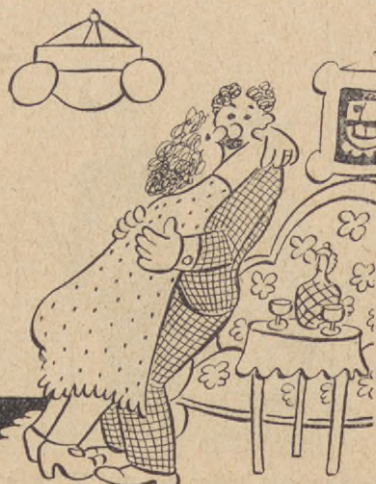
Byggnads- och Ornamentsmiden, Järn-
konstruktioner, Svetsning och Repara-
tionsarbeten m. m.

KALMAR

Montering av gengasaggregat
Förstklassiga bilreparationer

A.B. Sieivert & Fornander

KALMAR - Telefoner 7, 215, 15 15

— Älskade Herman, älskar du mig lika
mycket, när vi inte är tillsammans?

— 100.000 gånger mer, Anna lilla.

— Tänk om jag kunde vara hos dig då.

*

För lättklädd.

En ung dam satt i somras endast iförd
baddräkt på terrassen till en badorts-
restaurang. Hon beställde te, men kyparen
som blev betänksam inför damens mini-
mala klädsel, underrättade hovmästaren
och frågade denne hur han skulle för-
fara. Så småningom kom kyparen tillbaka
till damen och framförde följande häls-
ning:

— Hovmästaren bad mig säga att det
är förbjudet att dricka te i baddräkt.

— Jaså, svarade damen. Hälsa ni hov-
mästaren att jag bestämt nekar ta av mig
baddräkten.

*

Fåröborna är kända som goda seglare
och fiskare och för en del år sedan fanns
det en aldeles särskilt skicklig karl, som
hette Sandberg och som kunde segla i
de värsta väder. Kyrkoherden på Fårö
var en gång ute med Sandberg på en
fisketur, då det plötsligt blåste upp rik-
tigt ordentligt. Prästen bleknade betänk-
ligt men sade: Sandberg skall inte tro
jag är rädd, jag förlitar mig helt på
Sandberg, jag. Till vilket Sandberg re-
plikerade:

— Det kan ju kyrkoherden göra, men
jag, jag förlitar mig på Gud, jag.

*

— Var har du varit så länge, Kurt?
— Jag har lekt brevbärare, mamma.
I vartenda hus i kvarteret har jag stoppat
brev i lådorna.

— Men varifrån fick du så mycket
brev? Tog du gamla tidningar?

— Nej, jag hittade en väldig bunt i
mammans byrå, omknuten med ett rött
band, och dom fick jag väl ta?

KALMAR

MJÖLKBAREN

S:a Långgat. 22 — Tel. 7 62

Frukost, Lunch och Middag. Varma.
rätter serveras hela dagen. - Kaffe
The o. Choklad. - Trädgårdsservering

BETALD ANNONSPLATS

KARLSHAMN

FRANS Konditori

Telefon 36.

REKOMMENDERAR
sina bakverk, desserter och konfektyrer

KARLSKOGA

BEGRAVNINGSKRANSAR

Buketter och Kistdekorationer stilfullt
bundna. Storsortering av Kransband.
Årstiden blommor. — Humana priser.

CARL SÖDERQVIST

Förmedlar blommor inom- o. utomlands
Telefon 301 32

KÖP och FÖRSÖK

Konditori Kronans
dagligen färska varor

Tel. 317 45

SKRANTA.

KARLSKRONA

Bjelkes Blomsterhandel

Sandbrogatan 3

REKOMMENDERAS

A. BERGGRENS EFTR.

Ångfärgeri & Kem. Tvättanstalt
(Inneh. H. Svensson)

Borgmästarebron 6 — Telefon 10 10
Färger, kemiskt tvättar och pressar

MODESALONGEN L I I A

Ronnebygat. 46 KARLSKRONA Tel. 613

REKOMMENDERAS

Individuell smak! ∞ Billiga priser!

KARLSKRONA

Göta Konditori

A. H. HOLMER

Landbrogatan 11 - Karlskrona - Tel. 846

Konditoriet där man trivs

Beställningar å tårter, efterrätter m. m. utföras till största belåtenhet

**GÖR INGET VAL AV EKIPERING
FÖRRÄN NI TAGIT DEL AV
ÖRNEENS**
alltid rikliga och gedigna sortiment.
Landbrogat. 25 - Karlskrona - Tel. 15 22

BETALD ANNONSPLATS

KATRINEHOLM

SALONG IRMARY
(IRMA LIDÉN - MARY RUNDSTRÖM)
Köpmangat. 6 KATRINEHOLM. Tel. 928
REKOMMENDERAS

**HULDA JOHANSSONS
HEMBAGERI**

DJULÖGATAN 67 — Tel. 880
REKOMMENDERAS
DAGLIGEN FÄRSKT BRÖD

KIRUNA

Manufaktur- och Kortvaruaffär

Ida Modins Eftr.

Tel. 50 KIRUNA Tel. 50
Välsorterat lager Billiga priser

CAFÉ ROYAL

REKOMMENDERAS
Gott kaffe med bröd från eget bageri. Choklad och te samt smörgåsar. Beställningar mottagas tacksamt Tel. 575

BURGMANS Ur- & Optiska affär
Tel. 562 KIRUNA Föreningsgat. 5

Fullständig sortering:
Fickur - Armbandsur - Väggrur
Glasögon expedieras efter recept.
Glasögonbågar i rikhaltig sortering
Reparationer av alla slag utföras till humana priser.

MAGDA JOHANSSONS BAGERI

Laestadiusgat. 9 B
Tel. KIRUNA 192

ALLTID GOTT BRÖD!

Mannen i vaken: — Stå inte där och gapa som en idiot, utan gör någonting!
— Vad vill ni jag ska göra då? Kanske gå efter en handduk?

*

Ramkvilla herrgård

i Jönköpings län ägdes en gång i världen av hovmarskalken Reuterswärd. Löjtnant Reuterswärd, hovmarskalkens broder, var förvaltare på gården. Till honom stegade en dag en av gårdens torpare in och undrade om han kunde få "ble ve" ett lass halm. Svaret blev nej. — Ja, men ja vell betala halmen sa gubben. — Tacka fan att du ska betala, gubbe, men här säljs ingen halm, röt löjtnanten. — Ja, då behöver jag ju inte heller tacka, tyckte torparen. — Jaså, säger du det, gubbe? sade löjtnanten och sken upp. Gå du ut till rättaren och hälsa från mej, att du ska ha ett lass halm gratis och hemkört.

— Ja, då får jag tacka herrarna bägge två myste torparen — och skyndade sig att framföra orden.

*

Den blyge.

Hon satt med den blyge på en bänk vid havet, solen gick ned, kaprifolen doftade och en lätt aftonbris svalkade behagligt mot skymningen.

Men intet hände . . .

— Ja, sa hon — nu bet jag mig i läppen! Ibland gör jag det, jag gjorde det redan som barn!

— Oj då, sa han — gör det ont?

— Nej, men det svider lite förstås. Vet du, min mamma hade ett medel, må du tro!

— Vad då?

— Jo, hon blåste på läppen och kysste den och sa att "ladeladila, nu är det bra!"

— Och det hjälpte?

— Jaadå, må du tro!

— Äsch, huskurer och sånt har jag aldrig trott på . . .

KIRUNA

HEDERSGÄVOR i silver och tenn.
— det är gedigna och värdefulla presenter, som alltid skattas högt.

J. A. Gidlöws Guldsmedsaffär
Föreningsgat. 11 Tel. 113

THÖRNS LASTBILSAKERI

Tel. 990

Alla slag av transporter utföras
Sandstengsgatan 19, Kiruna

V. AHLSTUNDS MÅLERIAFFÄR

Hantverkaregat. 32 Tel. 846

REKOMMENDERAS

UTFÖR ALLT I BRANSCHEN

ALLT FÖR GENGAS

såväl reservdelar som reparationer
Bröderna Backlunds Bilaffär
— Telefon 392 —

KARL KÄLLÉNS

Färg- & Kem.-Tekn. affär
Tel. 598 KIRUNA Tel. 598
Färger - Fernissor - Tapeter
Tekniska och Sjukvårdsartiklar

KOLSVÄ

GUTTSTABRYGGERI
KOLSVÄ

Rekommenderar sina välkända tillverkningar av **MÅLTIDSDRICKA** tappat å 5 o 10 liters glasflaskor samt **LÅSKEDRYCKER** och **VICHYVATTEN**
Telefon Kolsva 21

BETALD ANNONSPLATS

KUNGSBACKA

HJELMFORS GARNER

REKOMMENDERAS
Kemisk tvätt och färgning emottages
Telefon 126.

BETALD ANNONSPLATS

KUNGÄLV

TOLLESSON & LARSSON

Trävaruaffär Kungälv. Tel. 197

Försäljer från välsorterat lager alla slag av byggnadsmaterialier till traktens absolut lägsta priser. Prima varor. Reel behandling. Innan köp göres infordra offert och övertyga Eder. Fri hemkörning.

LJUSDAL

**BÄCKLUNDS BAGERI OCH
MJÖLKAFFÄR**
REKOMMENDERAS
Tel. 12 71

Centralkonditoriet

(B. Johansson)
Alltid gott kaffe och bröd.
Tel. 15 11.

Edeforsens Kraftaktiebolag

Tel. 11 82 Tel. 11 82
Förstklassigt lager av: Elektrisk armatur, elektriska kokapparter och strykjärn, elektriska kylskåp.
Billiga priser! Gör förfrågningar!

DEN RÄTTA TAPETEN

finner man lätt i vår rikhaltiga sortering av moderna, trevliga mönster i alla prislägen

Färg- & Kemikaliehandeln
Ljusdal

Bröderna PALMS Smidesverkstad
Specialité: Eggverktyg såsom yxor, barkspadar och hyvelstål. Svartsmiden m. m. Fackmässigt arbete och billiga priser.
Tel. Tallåsen 79.

LASTBILSCENTRALEN LJUSDAL

Orderkontor, förening u. p. a.
Vi utföra alla slag av transporter. Speditioner.
Lokal: Bilcentralens hus. Tel. 19 00.
Ljusdal, Tallåsen, Hennan, Ransjö lasttrafikbilägare

ÅBERGS KONDITORI

Tel. 11 11.

Propra lokalet. Daglig servering av kaffe, thé, choklad, mjölk, smörgåsar m. m.

UTAN KUPONGER

kan Ni lösa klädfrågan genom att låta oss kemiskt tvätta Edra gamla kläder. Ring oss — vi hämta och hemsända.

TVÄTT—KEMIN
Tel. 18 80.

A.-B. C. E. NORDKVIST Möbelfabrik & affär

För all möblering — Platsens största sortering
Tel. 12 23 Ljusdal Tel. 16 73

— Hörnu, hur många glas öl dricker Ni egentligen om dagen på ett ungefär?
— Tja, så där en fjorton, femton antar jag.
— Hemskt — Jag skulle inte kunna dricka så mycket vatten en gång.
— Inte jag heller.

LJUSDAL

Johansson & C:o Mek. Verkstad
Ljusdal. Rikst. 12 37.
Utför reparationer å Automobiles, Motocyklar och Velocipeder
Mekaniska arbeten
Lager av Bensin, Oljor, Automobilringar och tillbehör

LULEÅ

CAFÉ MIMER

tillfredsställer Edra anspråk på en god kopp kaffe med bröd.
Rådstugugatan 14

NORRBOTTENS LÄNS HEMSLÖJD

Storgatan 41 LULEÅ Tel. 23 21
Vävnader - Möbler - Lappslojd

★ **HAMNKAFÉET** ★
Nygatan 2, LULEÅ. Tel. 27 41
REKOMMENDERAS

BYGGNADSBOLAGET
BRÖD. HEDSTRÖM & C:o
Tel. 28 19, SVARTÖSTADEN, LULEÅ
Utför: Byggnadsentreprenader av alla slag
Uppsätter villor i funkis- och annan stil efter egna ritningar. — Infordra offert.

LULEÅ

ELEKTRA ■ G. Lindström
Hermelinsgatan 15 - LULEÅ - Tel. 22 14
Alla slags elektriska installationer och reparationer.
Elektrisk materiel, strykjärn, glödlampor, spisar, kylskåp m. m.

BRUNNSBORRNINGAR

utföres av
BORRFÖRMAN H. BJURSTEN
Box 524 - L u l e å - Tel. 31 91

Luleå Fiskförsäljningsförening
u. p. a.
Tel. 26 49 LULEÅ Tel. 26 26
Dagligen färsk fisk, färska renstekar och fågel under säsongen

KAFÉ ASTRA

Tel. 14 43 — Storgatan 9
Rekommenderar sitt goda kaffe med bröd.

LULEÅ KEMISKA TVÄTT

Smedjegatan 24 Telefon 14 66
L U L E Å
Kemisk tvätt — Ångpressning
Ring Ni, så hämta vi!

MALMBERGET

SKIDOR Stavar, Bindningar m. fl. vintersportartiklar.
Nyhet:
Splitkonskidan med lignostonekant
O. Löfströms Cykel- & Sportaffär
Telefon 5 MALMBERGET Telefon 5

GYNNA ANNONSÖRERNA

Lämpligaste **PRESENTEN** köper Ni i
**J. A. ANDERSSONS
MÖBELAFFÄR**
Tel. 41 Malmberget Tel. 41

Vid behov av PRIMA VAROR

vänd Eder med förtroende till
H. SUNDVALLS LIVSMEDEL
Tel. 258 Malmberget Tel. 192

MARKLUNDS MATSALAR

Köpmangat. 2 - Malmberget - Tel. 269
REKOMMENDERAS
God och vällagad mat. Humana priser.

MALMÖ

MARMOR, KALKSTEN och GRANIT

INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON
— Villa Daisy, Mariedalsvägen —
M A L M Ö Telefon 153 80

MALMÖ**TEATERKAFÉET**

**PILDAMMARNAS
REKOMMENDERAS
OLGA HELLQVIST**

MORA**INTAG EDER KOPP KAFFE**

i —

**RÖDA STUGAN
MORA**

SVESSES ADVOKATBYRÅ**MORA**

Juridiska uppdrag av alla slag.
Telefon 455 och 488

Innehavare Advokat **Å. AULIN**

TÄNK

vad frisyren betyder mycket!
Vänd Eder med förtroende till

**A. Lingstrands Herr- & Damfrisering
Hantverkareg. - Mora - Tel. 380**

CENTRALTVÄTTEN

Tel. 638. Inneh.: **A. Östberg**. Tel. 638.

En modern maskintvätt till allmän-
hetens tjänst. — Snabb expedition. —
Skonsam behandling av kläderna.

DEN PERFEKTA INREDNINGEN

levereras av

**Frisks Möbel- & Snickerifabrik
Tel. 584 - Spec.: Rulljalusiskåp**

NORRKÖPING**FIRMA MARTIN JANSSON**

Godsgatan 11. Telefon 244 98

— **NORRKÖPING** —

Säljer: Byggnadsmaterial.

Utför: Asfalt- o. Isolationsar-
beten, Massagolv m. m.

A.-B. Björklund & Wedin

RÖRLEDNINGSENTREPRENÖR

Kontor och Lager:

V. S:t Persgatan 15 Tel. 283 32, 283 21

NORRKÖPING

Reparationer och Nyanläggningar

WAHLBECKS KONDITORI

N. Kungsgatan 5 Tel. 224 58

Förstklassiga konditorivaror

REKOMMENDERAS

GYNNA ANNONSÖRERNA

Doktorn: — Och vad dog er far av?
— Jo — hm — juryn fann honom skyl-
dig.

NORRKÖPING**Kjellman & Bothvidssons Tryckeri**

(inneh. **N. HELLRON**)

Trädgårdsgatan 1. Tel. 200 56.

Smakfulla Visit- och Bjudningskort.
Utför alla slag av Trycksaker för handel
och industri

Snabbt utförande — Humana priser.

Doktor R. FRÖLINDER

SKEPPARGATAN 56

Mottagning:

Månd. o. fred. 10—12 f. m., tisd. o.

torsd. 3—5 e. m., lördagar 1—2 e. m.

Övriga tider enligt överenskommelse
per telefon 285 00

Trävaru A.-B. Bröd. Svensson

Östra Järnvägsstationen.

Tel. 202 82 och 205 04. **NORRKÖPING**

Hyvlade och ohyvlade trävaror samt
alla slags list, wallboard, plywood & ved

Anderssons & Co:s Bageri

Gjuterigatan 14. Tel. 226 48.

REKOMMENDERAS

Firma W. MALMKVIST

Lindöv. 55, Norrköping. Tel. 219 54, 263 54

Av statens industrikommission utsedd
som **A-grossist i lump-, metall- och
järnbranschen**. Köper till högsta dagspri-
ser: Järn- och Metallsrot, Spislar, Mo-
torer, Maskiner, Ångpannor, Tågvirke,
Tagel, Lump, Stickylle, Tomfat m. m.
Säljer: Spislar Kaminer, Tvättgrytor,
Staketstolpar, Stängselnät, Stängseltråd,
Järngrindar, Järndörrar, Takplåt, Kät-
ting, Räls, Balk, Järnrör till vatten-,
avlopps- och värmeledningar samt växt-
husanläggningar, Remskivor, Axlar, La-
ger, Skruvstycken m. m.

MORANNAS

HEMBAGERI & KAFFESTUGA

Hospitalsgatan 23 - Norrköping
Telefon 22 26.

Beställningar mottagas tacksamt!

NORRKÖPING**DANSKA**

WIENERKONDITIONERET

N. Kungsgatan 29 — Tel. 267 13

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS

NYBRO

**Madesjö och Örsjö
kommuners sparbank**

Öppen alla helgfria dagar 10—2

BETALD ANNONSPLATS

NYKÖPING

Läs

Södermanlands Nyheter

A.-B. EXPORTLIST

Hamnvägen, Nyköping

Tel. 453, 109 och 14 00

JULIA PETERSON

HEMBAGERI & KAFÉ

Repslagaregatan 24 Tel. 1277

REKOMMENDERAS

KONDITORI BERN

V. Storgat. 29 **NYKÖPING** Tel. 221

REKOMMENDERAS

BESTÄLLNINGAR - SERVERING

Filial: Borgaregat. 12 Tel. 20 21

Sörmländska

Lantmännens Centralförening

Huvudkontor: **NYKÖPING**

Avdelningskontor i Eskilstuna, Flen,

Gnesta, Katrineholm, Strängnäs

Södertälje

Mjöl, Spannmål, Torvströ, Fodermedel,

Kalk m. m.

BETALD ANNONSPLATS

NÄSSJÖ**RÖRLEDNINGSF:AN SIMON LIV**

Telefon 895. **NÄSSJÖ** Kvickfotsgat. 28

Utför under garanti: Värmeledningar,

W. C.-anläggningar, Badrumsinstalla-

tioner, Vatten- och Avloppsledningar.

Automatiska hydroforanläggningar.

ORSA

BRANDTS Vilo hem & Pensionat
ORSA Tel. 173
Öppet året om. Ljusa, trevliga gästrum
med utsikt över Orsasjön. Central-
värme, w. c. Moderata pensionspriser.
Utmärkta promenadvägar. Medicinska
bad, alla former, enl. Skodsborgsmetod.
Kvartslampa. Examinerad sjukgymnast.

Innehavare:

Fru **SIGNE BRANDT-PETTERSSON**
— Ölrättigheter —

OSKARSHAMN**ALMQVISTS EFTR.**

Järn-, Sport- & Bosättningsaffär
— OSKARSHAMN —
REKOMMENDERAS
Tel. 229 - 257

**A.-B. SKANDINAVISKA
KORSETTFABRIKEN
OSKARSHAMN**

Tel. 645

Tillverkar och försäljer korsetter alla
slag

PITEÅ MED OMNEJD

Norrbottnens Slakteriförening u. p. a.
Storgatan 23

REKOMMENDERAS

Telefoner: Affären 1263. Chark.-fabr.
ankn. Kont. 1863.

**F:A J. F. EKSTRÖMS BAGERI
MUNKSUND — Tel. 370 54**

Rekommenderar sina tillverkningar.
Förstklassig maskinell utrustning.
Fackutbildad personal. Hygieniska lo-
kaler. De bästa råvor. Allt borgar för
förstklassig tillverkning

Rörbolaget

A. WESTERBERG & Co
Prästgårdsg. 38 PITEÅ Telefon 13 77
Entreprenör för värme, vatten och
sanitet. Infordra offert.

**FISKFÖRSÄLJNINGSS-
FÖRENINGEN**

Dagsfärska fiskvaror och surströmming,
saltlöja och löjrom i parti och minut.
Telefoner: Affären 1244, Kontoret 1544,
Bostaden 1411. Filial i Munksund 370 45.

ÖJEBY TRÄFÖRÄDLING

Tel. 601 70, Öjebyn.

Rekommenderas

SKELLEFTEHAMN

**Byggmästare
GUNNAR LINDQVIST**

Skelleftehamn - Telefon 312 51

Utför Nybyggnader och Reparationer
Infordra offert!

SKELLEFTEÅ

**LINDBERG & ALMS
SKIDFABRIK**

S. Järnvägsgatan 62

Försäljer skidor av hög kvalitet

FIRMA**W. SANDSTRÖM A. B.**

Stationsgat. 22 - Tel. 101 01, 105 19

— FRUKTIMPORT —

**BIL-RESERVDELAR
samt allt för BILEN i
BIRGER JOHANSSONS**

Reservdelsaffär — Skellefteå
Tel.: 105 16 o. 110 16, bost. 110 16

**Se till att Ni får skor från
ERNST WAHLBERGS
SKOAFFÄR**

Strandgatan 18 Telefon 100 87

A. B. KEMISK TVÄTTINDUSTRI

Stationsgatan 14 Telefon 105 52

Vid allslags tvättning

SKÄSTRA**BETALD ANNONSPLATS****SOLLEFTEÅ****911 ÄR TELEFONNUMRET**

till

LILLA CAFÉET
(mitt emot Stadshotellet)

SUNDSVALL**KAPBOLAGET**

Storgat. 6-8, SUNDSVALL.
Platsens största urval av nyheter i
KAPOR - PÅLSVAROR
Stilfulla modeller. Goda kvalitéer.

GYNNA ANNONSÖRERNA

SUNDSVALL

**JÄRN- & METALLSKROT, LUMP
STICKYLLE m. m.**

köpes till högsta dagspriser

E. Hallgren - Skrotaffär

SUNDSVALL — Telefoner 15 68, 11 16

**ANLITA alltid fackmannen ANLITA
FLYRÉNS KEMISKA**

för Kem. tvätt, Färgning, Vittvätt och
Stärktvätt.

Esplanadgatan 10 Ordertelefon 17 70

ALLAS MOTORVERKSTAD

Reparerar och justerar allt i
MOTORBRANSCHEN
Vakum-, hydrauliska- & me-
kaniska arbeten. - Bilelektriska
reparationer. - Telefon 51 62.

WICKMANS DAMSKRÄDDERI

Parkgatan 10 — Telefon 21 82
REKOMMENDERAS

Förstklassigt utförande.
Elegant stil.

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsåkers Travbana, Sunds-
vall, travtävlingar c:a 30 söndagar un-
der Mars-Oktober 1944. **Totalisator,**
Restauranter, Högtalarmusik, Telefoner
Kontoret 42 70 — Banmästaren 53 30.

**Järnkonstruktioner
och smiden**

för hus och fabriksbyggnader

Andersson & Nilssons Smidesverkstad
Telefoner 47 57, 47 67 — SUNDSVALL

BETALD ANNONSPLATS**BETALD ANNONSPLATS****UMEÅ med OMNEJD**

**LUNDBERG & SCHÄDERS EFTR.
SNICKERIVERKSTAD**

Hissjöväg. (Olsson & Norberg) Box 43
UMEÅ Tel. 701, bost. 22 71, 22 72
Tillverkar **INREDNINGAR** och **BYGG-
NADSSNICKERIER** av olika träslag

Vid besök i Umeå,
bo på

STORA HOTELET

TREVLIGA RUM — GOD MAT
(Inneh. G. Hammarberg)

<p>U M E Å med O M N E J D</p>	<p>V Ä S T E R Å S</p>	<p>Ö R E B R O</p>
<p>BÄCKMANS DAMFRISERING Inneh.: GRETA LINDHOLM — REKOMMENDERAS — Allt inom branschen utföres förstklassigt och billigt Ersmarksgat. 9, Haga. Tel. 25 17</p>	<p>VÄSTERÅS PARTILAGER Elis Åkerblom Smedjegatan 11 TRIKA — TYGER</p>	<p>JAHRLS MEK. VERKSTAD Idrottsvägen 25. Tel. 130 79, 203 52, linjev. ÖREBRO Mekaniska precisionsarbeten i såväl en- staka detaljer som i serietillverkning.</p>
<p>LAPPGUBBENS LINIMENT En god hjälp mot värk. Lagligen skyddat. 2:75 per flaska, 2 flaskor portofritt. TEKNISKA FABRIKEN J A H O UMEA Tel. 23 54</p>	<p>METALLPRESSNING & TRYCKNING utföres efter modell eller ritning. Re- parationer, ändringar och renoveringar av metallartiklar. Förnicklingsverk. Elektriska ljusinstallationer. Ringled- ningar m. m. till lägsta priser. Aktiebol. KARL KEJSER & Co V ä s t e r å s Tel. 300 36</p>	<p>Örebro Lump- & Skrotaffär Magasin och Kontor, Triangeln, Örebro Tel. 130 43 Köper och säljer i parti och minut: Järn- och Metallskrot samt Lump av alla slag.</p>
<p>LINDGREN & REHN Första klass Skomakeri Rekommenderas Sulning med såväl gummi som läder utföres, lagning av gummi- och yt- terskor. Allt arbete färdigt på be- stämmd tid. Tel. 15 57, Kungsgat. 52.</p>	<p>BRÖDERNA NARVING Charkuterifabrik Tel. 318 41, 318 10 — HYTTAN — PARTIAFFÄR — REKOMMENDERAS</p>	<p>BETALD ANNONSPLATS</p>
<p>Föreningen MÖBELSNICKERIET Grisbacka Tel. Fabr. 394 Kont. 684 U m e å.</p>	<p>BETALD ANNONSPLATS</p>	<p>Ö R N S K Ö L D S V I K med O M N E J D</p>
<p>V Ä S T E R V I K</p>	<p>V Ä X J Ö</p>	<p>Strandbergs matsalar Hamngat. 9 Telefon 10 72. GOD MAT TILL BILLIGT PRIS.</p>
<p>VACKRA STILRENA GRAV-VÄRDAR Bästa material - omsorgsfullt utförande Förmånliga priser BRÖDERNA STYRENIUS STENHUGGERI A.-B. VÄSTERVIK</p>	<p>FOLKETS HUS BAGERIETS tillverkningar äro de bästa Tel. 14 55. Bäckgatan 13. Växjö.</p>	<p>CENTRALCAFÉET, Storgatan 1 Rekommenderas Gott kaffe och läckert bakverk. Trivsamma lokaler. Snabb utbärning. RING 23 48.</p>
<p>V Ä S T E R Å S</p>	<p>Platsens bästa sortering av Herr- och Gosskläder. Eget 1:sta klass Skrädderi. — Erlas Arbetskläder WILH. GUSTAFSSON Storgatan 27 Telefon 11 86</p>	<p>MARTIN STRANDBERG SPECERI - KONSERVER - KÖTT- & CHARKUTERIVAROR M. M. Telefoner: 24 00 och 24 30</p>
<p>Nybergs Tryckeri AB. Trädgårdsgatan 10. Tel. 316 25 — Alla slags trycksaker —</p>	<p>JOHN MAUR - Möbelaffär STORGATAN 22 Telefon 24 14 REKOMMENDERAS</p>	<p>SOFFOR — FÄTÖLJER Bekväma, rymliga, billiga.</p> <p><i>Möbel</i> Centrum</p>
<p>Vid behov av Kött-, Fläsk- & Charkuterivaror kom ihåg Hadar Noréns Charkuteriaffär Tomtebogatan 5 Tel. 313 59</p>	<p>Ö R E B R O</p>	<p>ÖRNSKÖLDSEVIK. Storgatan 3. Telefoner 11 65 - 18 15 — Bostad 51 35</p>
<p>N. LUDVIGSSON Byggmästare Utmarksgat. 3. Västerås. Telefon 322 23 N Y B Y G G N A D E R O M B Y G G N A D E R R E P A R A T I O N E R K o s t n a d s f ö r s l a g p å b e g ä r a n</p>	<p>TT-märket är garanti för hög kvalité till lågt pris T. T. Manglar, Tvättmaskiner, Vridma- skiner, Vattenvärmare "Kokalätt", Lågtryckspannor, Snabbkoknings- plattor, Träd- o. Kalksprutor, Gräs- klippare, "Frisko" Mjölkkylare, El- kök S-märkta, El-radiatorer, Eld- släckare, Motorsprutor, Brandma- terial. AB TRYGG-PRODUKT Örebro - Tel. 192 30 (växel)</p>	<p>Ring så avhämta vi lump, 1096 skrot, stickylle, metal- ler, tomglas m. m. JOHANSSONS SKROTAFFÄR Bostad anknytn. Vid Träsliperiet</p>
<p>MÖBLER - Mattor - Gardiner och Sängkläder köper Ni bäst och billigast från Möbelkompaniet Munkgatan 5 Tel. 50 52 Rekommenderar våra DUBBELSOFFOR och FÄTÖLJER</p>	<p>ERIC SJÖQVIST</p>	<p>ÖDLINGS Kortvaru- & Hemstickningsaffär GULLÄNGET Telefon 10 58 REKOMMENDERAS!</p>
<p>CARL V. TISELL BYGGMÄSTARE Tunbyväg. 68 — Tel. 341 24. Utför Nybyggnader, Förrådsinredningar. div. Reparationsarb., Moderata priser.</p>	<p>FOTOGRAFIATEIÉR Ö R E B R O Drottninggatan 11. Telefon 111 01</p>	<p>J. OLSSONS SKOFABRIK JÄRVED Tel. 400 22 Försäljer i parti: Skodon, Handskar och Sockor av egna tillverkningar.</p>

ÖRNSKÖLDSVIK
med OMNEJD

Smaka vårt goda kaffe med bröd!

Stenmans Konditori

Storg. 5. Tel. 29 66.

Årstidens Grönsaker o. Rotfrukter
Frö- och Plantskolealster
Allt till humana priser.

E. EDSTRÖMS Handelsträdgård,
HÖGLAND.
Tel. 24 66 (Inneh. NORDIN) Tel. 24 66

G. W. GRENS
BOSÄTTNINGSAFFÄR
ÖRNSKÖLDSVIK - Tel. 21 24 & 24 04
Glas - Porslin - Husgerädsartiklar - Järn-
varor - Glödlampor - Armatur
PARTI OCH MINUT

Ring 20 54

vid behov av transporter

SVEN NILSSONS ÅKERI
Nygatan 9. Alla transporter ut-
föras snabbt och säkert.

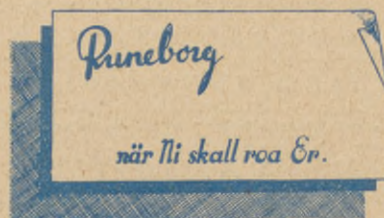
BETALD ANNONSPLATS

ÖSTERSUND

En ljusning blir det i Eder affär
om Ni anlitar

ELEKTRISKA INSTALLATIONS
A.-B. — Östersund

Vidare upplysningar tel. 23 00.

GYNNA ANNONSÖRERNA

FÄRSKA
GRÖNSAKER, BLOMMOR
& PLANTOR

FRITZHEMS TRÄDGÅRD
T o r g e t ÖSTERSUND Tel. 20 67

Byggmästare JOHAN ERIKSSON
ÖSTERSUND

Bergsgatan 45 Telefon 25 63
Utför nybyggnader och reparationer
INFORDRA OFFERT

GUSTAF III:S CAFÉ
Kyrkogatan 66 ÖSTERSUND

Gott kaffe - Te - Choklad - Gott bröd
Läskedrycker - Smörgåsar - Mjök m. m.
Kaffe m. m. utbäres.

— Beställningar kan göras per tel. 853 —

TALLÅSENS FABRIKER

TALLÅSEN

Tel. Namnanrop

Sågverk, fanér- och plywood-
fabrik samt trävaruindustri.
Säljer plank, bräder och ämnen
av björk jämte fanér och
plywood för olika ändamål.

En päls

kan Ni köpa redan nu!

Skriv eller ring till

SUNDELINS

DOMSJÖVERKEN

Tel. Örnsköldsvik 52 02, 52 52.

GREISZ FERCRO

Kromstål Gengasmunstycken

äro gjutna i en speciell munstycks-
legering, vilken smältes i elektriska
ugnar och tack vare sin höga kromhalt
ger munstyckena den största livs-
längden.

NORRTÄLJE GJUTERI

Greisz & Söner

Tel. 29, 729.

NORRTÄLJE